

БЪЛГАРСКИ КНИЖНИЦИ.

Часть II

1860 Януаріа

Книжка първа

ЗА ЦАРНИГРАДСКИЯ-ТЕ ПАТРИАРХЪ.

Продълженіе.

Виж. Кн. 24. Година II. Стр. 811.

Той-зи обрядъ патриаршескаго подтвержденія и учрежденія отъ царство-то, опазилъ ся е малко много даже и до нийтъ. Но примѣръ-тъ и повелѣніе-то що далъ Султанъ Мухаммедъ за да ся избира Патриархъ-тъ свободно отъ церква-тъ, не ся упазили такожде неповредени, защо отъ 6-тъ даже патриархъ увелъ ся обычай да ся даватъ пары на царско-то тогашно правителство за да стане патриархъ еди-кой. Така за да хвърлятъ отъ престолъ-тъ Марка Ксилокарова и да направятъ реченія-тъ 6-ый патриархъ именемъ Симеонъ Трапезунтскый, Трапезунти-ти дали даръ на царство-то 1,000 жьлтицы. Него послѣ го хвърлили, и съ даваніе на двойно число пары, т. е. 2000 жьлтицы, станжлъ патриархъ Филиппопол-

ский митрополитъ Діонсій; а вышереченный Марко Ксилокарава станжалъ Охридскы Архієпископъ. Слѣдъ Діонсія станжалъ пакъ патріархъ Сѹмеонъ Трапезунтскый, като платилъ на царство-то 2-ты хиляды жьлтицы, защо станжло отъ тогава *каидъ* за да ся даватъ отъ сѣкы новъ патріархъ тыя цары. Но като патріархувалъ Сѹмеонъ, дошълъ отъ Сърбіѣ единъ пѣнецъ именемъ Рафаилъ, кой-то за да стане Патріархъ обѣщался да дава всякъ годинъ речены-ты 2000 жьлтицы, и освенъ тѣхъ 500 жьлтицы даръ чтомъ стане патріархъ. За това свалили Сѹмеона, и направили Рафаила патріархъ. Но като дошла година-та, и не можилъ да плати 2-ты хиляды жьлтицы, хвърлили го въ темницѣ, изъ коѣ-то навремени съ позволеніемъ излазилъ да проси съ зинджиръ на вратъ-тѣ по улицы-ты, и най-насетнѣ умрѣлъ въ лѣто 1475; но, узаконены-ты веке 2000 жьлтицы ся искали и земали редовно отъ слядующы-ты патріарсы (1) Тыя 2000 жьлтицы станжжъ по-сетнѣ во время Іоакима патріарха, по предложеніе-то нѣкоего лукава и развращена митрополита Силуврійскаго, 3000; а понеже напоконъ ся свали Іоакимъ отъ престола-тѣ, за да стане пакъ патріархъ, пріятелы-ти му приложили на патріаршескыя-тѣ данокъ 500 жьлтицы, и така той станжалъ 3,500 (2). По-сетнѣ въ лѣто 1523, за да свалятъ несправедливо отъ престолъ-тѣ Софійскаго Іеремія патріарха, Цариградскы-ти архієреи и предстоятели приложили юще 500 жьлтицы, и направили данокъ-тѣ 4,000. Іеремія ся задржялъ на престолъ-тѣ съ помощь-тѣ на другы-ты Патріарсы и на народъ-тѣ, но съ обѣщаніе да ся плащатъ на царство-то тыя 4,000 жьлтицы на годинъ-тѣ (3).

Той Іеремія патріархувалъ до 23 Декаврія 1545, кога-то

(1) Мелет. істр. ѣххл. Т. Г'

(2) Тамже σελ. 340.

(3) Тамже σελ. 368.

умрълъ на Търново въ Българіѣхъ, като отхождахъ на Унгро-Влахіѣхъ и Молдавѣхъ.

Въ негово-то патріаршество станѣла една распря и давія между Цариградскѣхъ-тѣхъ Патріархіѣхъ и Охридска-та Архієпископіѣхъ, въ коѣхъ-то давіѣхъ пакъ тая послѣдняя-та загубила; ето какъ:

Веррійска-та епископія, коя-то, сперядъ царскы нѣкои хрисуулы, принадлежала изъ начала на Охридскѣхъ-тѣхъ Архієпископіѣхъ, была послѣ, не знамъ какъ, усвоена отъ Солунскѣхъ-тѣхъ митрополіѣхъ, и слѣдовательно съ неѣхъ наедно подчинена Цареградскому Патріарху. Во время убо вышереченаго Патріарха, Охридскій Архієпископъ Прохоръ не търпя по-вече обидѣхъ-тѣхъ що ставала на независимѣхъ-тѣхъ Българскѣхъ Архієпископіѣхъ, дошълъ нарочно на Цариградъ, и представъ предъ Царскыя-тѣхъ Диванъ съ хрисуулы-ты си, искалъ да му ся отдаде речена-та епископія. А за да улучи по-добрѣ въ прошенія-та си, обѣщаль ся, по тогашныя-тѣхъ обычай, да плаща по-всегодишно на царство-то дань 100 жьлтицы. Но Цариградскыя-тѣхъ Патріархъ за да посрѣщне давіѣхъ-тѣхъ, извадилъ *фетвѣхъ* коя-то казвала чо „кога себи человекъ еднѣхъ вѣщъ сто години, никой веке „ не може да му ѣхъ зьмне отъ рѣкѣхъ-тѣхъ.“ При това представилъ свидѣтели кои-то свидѣлествовали на сѣдъ-тѣхъ *Бога ради*, че „ Цариградскыя-тѣхъ Патріархъ чрезъ Солунскаго Митрополита ималь „ и себилъ реченѣхъ-тѣхъ епископіѣхъ выше отъ триста години.“ Така отсѣдило по шеріѣхъ-тѣхъ да си остане пакъ та епископія Цариградскому Патріарху, и му ся далъ ферманъ съ условіе да плаща той на години-тѣхъ обѣщаны-ты отъ Прохора 100 жьлтицы, кое-то и пріѣмъ Іеремія, и тѣхъ данокъ-тѣхъ Патріаршескый станѣлъ 4100 жьлтицы, а Прохоръ былъ отбутихътъ (1).

Мы не ще ся продължимъ по-вече за да представимъ какъ

(1) Тамже сѣл. 369. и Turcogracciae L. II. hist. eccles.

Цариградскыя-тъ Патріархъ, ползуюся отъ обстоятельства-та и отъ свое-то въ Цариградъ положеніе, увеличилъ постепенно свое-то вліяніе и уваженіе при Оттоманско-то тогашно Правителство, и бързамы да кажемъ какъ той най-сетиѣ сполучилъ да затрые въ своѣмъ ползѣ първо Ипекскѣ-тъ Сърбскѣ Патріаршіѣ, а послѣ и Охридскѣ-тъ независимѣ Българскѣ архієпископіѣ.

Въ лѣто 1765 бѣше Султанъ-Мустафа III-го великый Везиръ Мухсизаде-паша, (1) кому-то Везирство-то, казва Хаммеръ (2) бѣ едно отъ най-злочести-ты, и има най-прискорбны-ты слѣдствія за Оттоманскѣ-тъ Имперіѣ; а Патріархъ Цариградскый бѣше до 4 Ноемвріа 1768 Самуилъ отъ Грецы-ты много славимый за политическѣ-тъ своѣмъ мудрость и за изрядно-то му въикашно и вътрешно ученіе (3). Тогова бѣмъ и Влашкы Капукехая, много вліяніе имущій при Высочѣ-тъ портѣ, иѣкой знаменитъ Грекъ именемъ Георгаки или Ставраки Спаѣаръ. А понеже преди еднаѣ иѣщо години Сърбска-та Патріаршія остала безъ пастырѣ, види се чо иѣкой-си Каллиникъ родомъ Грекъ за да сполучи да стане Патріархъ Ипекскый, какъ-то и по-напредъ иѣкой-си Греци ставали чрезъ Портѣ-тъ употребилъ средство реченаго Спаѣаря, кому-то и ся обѣщаль писменно да плати едно количество пары. Така той станѣлъ патріархъ Ипекскый, и отпшѣлъ на Ипекъ безъ да си плати записъ-тъ. Но слѣдъ малко, въ речено-то 1765 лѣто, като ся научила че реченый Спаѣаръ интригуваль насрѣщѣ ѣ, и ѣ предаваль тайны-ты на врагове-ты ѣ, уловила го и го запрѣла първо въ бостанджійскѣ-тъ тѣмницѣ, а послѣ го обесила въ Воспорѣ-тъ предъ самыя-тъ

(1) Той бѣше Везиръ отъ 30 Мар. 1765 до 7 Августа 1768. Виж. Hammer, hist. de l'Emp. Ottom. t. XVI table ginéalog. mise à la fin.

(2) Hammer ibid. p. 435—436.

(3) Виж. Μελέτη ιστορ. ἐκκλ. Τ. δ', σ. 195—196.

му домъ (4), и му записала, по тогашния-тъ обычай, сичко-то движимо и недвижимо имѣніе. Годинѣ послѣ, между други-ты вещи кои-то ся намѣрили въ имѣніе-то му, намѣрился и вышереченя-тъ задължителенъ Каллиниковъ записъ, кого-то Порта-та сообщиавшая Гръчьскому Патріарху Самуилу, искала пары-ты отъ него. Патріархъ заедно съ сѹнодъ-тъ си, видѣвъ че не ще може да избѣгне отъ тѣмъ нуждѣ, рѣшилъ да ся ползува поне отъ това благословіе за него обстоятелство, и да иска като награда и възмездіе отъ Порта-тъ да му подчини и даде, вмѣсто реченъ-тъ заплатѣ, Ипекскъ-тъ Патріаршіѣ. Разумѣва ся колко искусство и интригы е употребила тога Гръчска-та Патріаршія за да улучи въ това дѣло, и тѣй Порта-та ся склонила, и ѣ дала за това потребныя-тъ ферманъ. Слѣдователно Цариградская-тъ Патріархъ, почитая веке Ипекъ за свойѣ епархіѣ, избралъ и поставилъ на неѣ митрополитъ Амасійскаго архіереа Гавріила, а за да оздрави юще по-добрь за напредъ дѣло-то си, искалъ и зель писменно соизволеніе и отъ по-предны-ты митрополиты кои-то до тога зависали отъ Ипекскъ-тъ Патріаршіѣ, какъ и тѣи ужъ были благодарни за да ся даде и отстъпи Ипекска-та патріархія Вселенскому Патріарху, и тѣй писалъ и въ Патріаршескъ-тъ Кодикъ въ лѣто 1766 на 11 Септемвриа че „за „ напредъ е изгладено имя-то на Ипекскъ-тъ Архіепископіѣ (2) „ отъ царскы-ты таблицы, и ся смотри като да не е никакъ бы- „ вала.“ Въ реченъ-тъ кодикъ има въ кратцѣ записано и цѣло изложеніе за уничтоженіе-то на Ипекскъ-тъ патріаршіѣ. Ето сіе изложеніе.

„Въ лѣто списательное 1765 осжди ся бѣдный Георгаки Спафаръ „ на жалостнѣ смъртъ, а имѣніе-то му станѣ зантъ, и така прие

(4) Hammer hist. de l'Emp. Ottom. t. XVII, p. 139.

(2) Страхъ го было да каже патріаршіѣ.

„ достойно наказаніе за дѣла-та кои-то е сторилъ Скоро
 „ слѣдъ годиниѣ появилися единъ задължителенъ записъ отъ Ипекскѣ-
 „ тѣ Архіепископѣ, кой-то была длѣжна реченому Георгакію
 „ Спафару. Това даде не малѣкъ поводъ на Высоко-то Царство, а
 „ намъ доста голѣмѣкъ грыжѣ за неизбежно-то заплащаніе того за-
 „ писа И за возмездіе на трудове-ты ны удостоихмыся
 „ отъ Высоко-то Царство да ся соедини и подчини Ипекско-то
 „ паство нашему святому Вселенскому Престолу, имуще за това
 „ уступленіе отъ Нишскаго (архіереа) куръ Гавріила, кой-то е
 „ ималъ за това исто-то мѣстѣ отъ . . . Іереміа, Ужичкаго Ми-
 „ трофана, Скопійскаго Константіа, Ёни-пазарскаго . . . , Босній-
 „ скаго куръ Серафима; Самоковскаго Неофута, Кюстендилскаго
 „ Гавріила, Ерцеговинскаго Анѣима, и Призренскаго Гавріила“.

Така престанѣла веке Сърбска-та Ипекска Патріархія, и сич-
 ки-ти епархїи, кои-то отъ неѣкъ зависѣли, приложили ся въ бе-
 рать-тъ на Вселенскыя-тъ Патріархъ.

Но то не было довольно за того Патріарха. Ободренъ отъ това
 сполученіе, истый Патріархъ Самуилъ хвърлилъ той-часъ око и на
 Охридскѣ-тѣ Българскѣ Архіепископїа, и пожелалъ незабавно да ѣхъ
 соедини и подчини такожде своему святому Вселенскому Престолу.
 Обрѣтъ же тогдашняго Архіепископа Охридскаго Арсенїа въ Цари-
 градъ пребывающа, и духомъ слаба и неискусна, и въсползовався
 отъ нѣкои обиды и злотворенїа що ставали по Българскы-ты епар-
 хїи кои отъ него зависѣли и отъ жалованїа-та кои-то вѣроіатно
 ставали насрѣщѣ му защо гы не защищавалъ, реченый патріархъ
 употребилъ сичко-то си Грьчско искусство за еа придума и убѣди
 реченаго Архіепископа Арсенїа да си даде оставкѣ-тѣ отъ Охрид-
 скѣ-тѣ Архіепископїѣ въ ползѣ Цариградскыя Патріаршїи, съ само
 условїе да упаци и задържи за свое препитанїе прежніѣ-тѣ си
 Пелагонійскѣ епархїѣ, коя-то такожде зависѣла отъ реченѣ-тѣ
 Архіепископїѣ. Като тѣй нагласилъ работѣ-тѣ Пвтріахъ Самуилъ,

накаралъ недостойнаго того Архієпископа да си даде така и пис-
менно оставкѣ-тѣ, кое-то и станѣло. А та оставка ся намира и до
днесъ вмѣстена и написана въ кодикѣ-тѣ на протоколы-ты Царя-
градскыя Патріаршіи, и мы ѣѣ привождамы тукъ по слово отъ Грь-
чьскы на Българскы:

„ Чрезъ настоящѣ-тѣ своеволиѣ моиѣ оставкѣ изіавявамъ азъ
„ долуподписанный че, понеже ми е невъзможно да исполнявамъ
„ длѣжности-ты на Охридскѣ-тѣ Архієпископѣѣ, защо сме дали
„ въ время-то си не малѣкъ поводъ да ся злоупотребява имя-то
„ на Архієпископѣѣ-тѣ, да ся гонять и ощетявать митрополіи-ты,
„ кои-то сѣѣ подчинены на архієпископѣѣ-тѣ, и царски-ти поддан-
„ ници, кои-то въ тѣхъ живѣѣтъ, така що е невъзможно да ся из-
„ бави паство-то и цѣлѣ хрістіанскый народъ отъ тѣхны-ты (зло-
„ бители) рѣѣцѣ инакъ, освенъ съ уничтоженіе-то на архієписко-
„ пѣѣ-тѣ, за това си давамы оставкѣ-тѣ отъ Охридскѣ-тѣ Ар-
„ хієпископѣѣ, а не и на прежднѣ-тѣ си Пелагонійскѣ епархѣѣ,
„ коѣѣ-то задръжавамы презъ животъ-тѣ си за мое препитаніе и за
„ мои-ты нужды потребы.

ϠϠ ϠϠ (1767) Іаннуаріа 15

„Охридскый Арсеній обѣщавамся“.

Горкый Арсеній! Съ това свое дѣло сѣѣкалъ че ще уварди за
себе си поне Пелагонійскѣ-тѣ епархѣѣ! Но былъ излѣганъ, защо
като былъ подчиненъ така Цариградскому Патріарху, не знамъ за
коѣѣ пакъ прѣѣчины былъ принужденъ само слѣѣдъ пять мѣсецы, т. е.
на 24 Іуніа истаго лѣѣта, да си даде оставкѣ-тѣ и отъ реченѣ-тѣ
епархѣѣ въ полѣѣѣ Могленскаго епископа Наѣѣананла. И това е тѣѣѣ
забѣѣлѣжено въ вышепомянутѣ-тѣ Патріаршескѣ Кодикѣ.

Тѣѣѣ като отстъѣѣпилъ Арсеній отъ Охридскѣ-тѣ Архієпископѣѣ,
и ся сѣѣгласилъ за уничтоженіе-то на независимость-тѣ ѣѣ и за под-
чиненіе-то ѣѣ на Цариградскѣ-тѣ Патріархѣѣ, разумѣѣѣѣ че Патрі-
архъ Самуилъ, за да подтвърди и отъ Высокѣ-тѣ Портѣ, и ся о-

здрави веднѣжъ за всегда работа-та, отправилъ ся до нейъ съ патриаршескы такрирь, и искалъ да ся стори *каидѣ* и въ царскы-ты дефтеры, и да ся вишне въ берутъ-тъ на Цариградскыя-тъ Патриархъ, като нему веке подчинены, какъ-то Ипекска-та Патриаршія съ ней принадлежащыя епархіи, тѣй и Охридска-та Архієпископійъ съ принадлежащы-ты ѣ такожде митрополіи и епископій; и за да улесни работѣ-тъ, обѣщамъ да плаща на Царство-то особно сичкы-ты даноцы кои-то были опредѣлено тогава да плащатъ речени-ти Ипекска и Охридска Архієпископій. Това станѣло, и тѣй гледамы юще днесъ да ся помянуватъ тѣя работы въ берутъ-тъ на Цариградскыя-тъ Патриархъ, и да ся нареждатъ първо епархіи-ти кои-то принадлежали испърво Цариградскому Патриарху (1), послѣ оныя кои-то принадлежали, спорядъ берутъ-тъ ѣ, на Ипекска-тъ Патриархію, а напоконъ и най-сетѣ оныя кои-то принадлежали, такожде спорядъ берутъ-тъ ѣ, на Охридскѣ-тъ Архієпископійъ (2). Мы не щемъ да показваме тука отново имена-та на различни-ты тѣя епархіи, понеже всякій може да ги чете въ самыя-тъ патриаршескый берутъ помѣстенъ на 1858 въ *Българскы-ты Книжыцы* (3).

Онова же кое-то видимъ въ тоя берутъ най-важно и най-достозамѣчательно за нашія-тъ тука предметъ, и кое-то трѣба особно да забѣлѣжимъ е че, като ся дали съ ферманъ сичкы-ты тѣя епархіи Цариградскому Патриарху съ много другы подробно описуемы правдины и преимущества, освень дѣто запрещава вообще *да не дерзне никой никакъ никога да направи нищо противу тоя ферманъ нищо*

(1) Засдно, разумѣвася, съ оныя кои-то принадлежали на Търновскѣ-тъ Патриаршію, за кои-то обаче не ся никакъ особно помянува въ берутъ-тъ, зашто-то като ся е унищожила твърдѣ скоро слѣдъ взятіе-то на Цариградъ, може и хичъ да ся е не издавалъ берутъ за нейъ.

(2) Бератъ-тъ ѣ називава такожде Патриаршію.

(3) Виж. Год. I. брой 8, стр. 237—252.

една черта, особито казва и за унищожени-ты двѣ архіепископін така: „Ако бы ся іавило нѣкога *арзѣ* и *илямѣ* за да ся отнематъ „ отъ Кешинихане-то (т. е. Цариградскѣ-тѣ Патріархїѣ) послѣду- „ ющи-ти пему патріархін Ипекъ и Охридъ, или една митрополія, „ и други му да ся даде, то никакъ да ся не въспріема. Но защо- „ то станѣ кандъ дѣто трѣба, и ся издаде високо повелѣніе съ „ хать кой-то заповѣда да ся олази речены-тъ низамъ съ сичкѣ- „ тѣ сп силѣ, то да не бы станѣло нѣкога ни най-малко-то дви- „ женіе противу царскыя-тъ хать“ (1).

Той бератъ съ сичкы-ты тѣя условія и повелѣнія ся е изда- валъ постоянно отъ цѣлы 93 години насамъ, и ся е предавалъ въ руцѣ Цариградскыхъ Патріарховъ на всяко Патріаршеско промѣненіе, така що за тѣхъ притяжаніе-то на речены-ты Българо-Сърбскы ар- хіепископін ведно съ сичкы-ты нѣхъ принадлежащы епархїи, было е въ полнѣ припознато и подтверждено отъ Царство-то.

(4) Виж. тамже стр. 247.

(Слѣдува)

ЗА НАЧАЛО-ТО,
распространеніе-то и утвържденіе-то на Христіанскѣ-тѣ
вѣра между Българе-те.

отъ

Теодора Стоянова Бурмова.

(Продълженіе. Виж. г. II. кн. 24 стр. 819.)

По такива пѣтища ся сврѣшило распространеніе-то на православиѣ-тѣ Вѣрѣ Христіанскѣ въ Българіѣхъ. Като питаѣль умъ-тѣ и срѣдце-то си съ нейни-тѣ истини, блѣгарскій-тѣ народъ іеѣще тогава ся ознаменовалъ съ ревность кѣмъ благочестіе-то. Ніегово-то усердіе и любовь кѣмъ иноческій-тѣ животъ били тѣхъ голѣми въ прѣвѣж-тѣ половинѣ на X вѣлъ, щото проповѣдници-тѣ, като забѣлѣжили въ много челоуѣци несѣразмѣрность на ревность-тѣ съѣси-тѣ имъ и всеобще комахай прѣнебреженіе кѣмъ законній-тѣ бракъ, счели за потрѣбно да имъ внушѣтъ, чи срѣдства-та за спасеніе ся заключауѣтъ не само въ удаленіе отъ міра, но вообщо въ дѣла, достойни за спасеніе-то. На', какъ пише за това священникъ Козма, кой-то обличавалъ въ народъ-тѣ това излишніе увлеченіе кѣмъ иноческій-тѣ животъ. „Ѣа́кішимъ Ѣ Ѣ на́шихъ дѣбраа, вла́знашасѣ Ѣ за́коннѣй женітѣѣ, не твѣра́ше досто́йныхъ спасѣ́нїа живѣ́щихъ въ тѣ́а́ри се́й, ре́кше въ мѣ́рѣ Глаго́леши: нѣ́сть мо́щно въ мѣ́рѣ се́мъ живѣ́ши спаст́исѣ, по́нѣже пещ́исѣ ѣ́сть же́но́ю Ѣ дѣ́тъми сѣ́лою, ѣ́ще же Ѣ ра́коты зе́мскихъ вла́дыкъ Ѣ Ѣ дрѣ́жїны па́костъ всѣ́а Ѣ насѣ́лїе Ѣ старѣ́йшинныхъ.— А́зъ, рече́,

всѣмъ, да пострадаѣти хощѣ въ монастыри и спасти дѣшѣ
свѣдѣ, въ нищѣтѣ живѣ, а здѣ въ мірѣ не лѣзѣ спасти сѣ. Оѣтъ
и нѣи прекорѣчивѣи, не послѣшающе кѣждѣшихъ ѡ, прилагѣюще сѣ
въ велицѣхъ свѣтѣльницѣхъ, гл҃голюще: то кѣкш Ѳнтоній, кѣкш
Гѣвва и прѣчїи ѡтци сотвориша, ѡкѣгше міра сего въ пѣстѣни.“
(248). Вѣроѣтно ѣе, чи особенно-то въздрѣжаніе и благочестіе
сѣ видѣ-тѣ на кон-то сѣ прикривали Богумили-тѣ, прѣимущественно
сѣ привлѣчѣли Блѣгаре-тѣ кѣмъ тѣхъ при царѣ Петра (927—968),

За заключеніе нѣи сѣи длѣжни да упомянемъ за тѣзи слѣд-
ствіѣа, кон-то ѣе имало просвѣщеніе-то на Блѣгаре-тѣ сѣсѣ Хри-
стіанскѣ-тѣ вѣрѣ за други-тѣ славенскы народи.

Нѣи видѣхми по горѣ, кѣкш Блѣгарски-тѣ славени били сѣ о-
брѣщеніе-то сѣи кѣмъ христіанство-то причина да сѣ прѣведе св.
писаніе на славенскій языкѣ, кѣкш този прѣводѣ сѣ распространилѣ отѣ
тѣхъ и въ други-тѣ земли славенски, кѣкш блѣгарско-то царство у-
покоило въ себеси славенскѣ-тѣ писленность, коѣж-то гонили въ
Моравіѣж, какви успѣхи тѣ пѣказала въ нѣего, като сѣ намирала подѣ
покровительство-то на благочестиви-тѣ царѣе, Михаила и Симеона.
Отѣ тогава до само-то влизаніе на Османски-тѣ Турци въ наше-то
отечество, тѣ безѣ прѣкѣсваніе сѣ развивала въ Блѣгаріѣж и сѣпрѣ-
дѣлѣж-тѣ сѣи ѣе Сръбіѣж, на коѣж-то Блѣгаре-тѣ прѣдали писмен-
ни-тѣ сѣи сѣкровища, и толкози сѣ обогатила сѣ разни сѣчиненіѣа и
прѣводи, щото даже сега, спорѣдѣ думи-тѣ на Шафарика, всѣкій
человѣкѣ безпристрастенѣ, като разглѣда сомо малко-то ѣе останци,
кон-то сѣ случайно дошли до насѣ, дохожда въ тѣврдѣ голѣмо
изумленіе (249). Вече до XII вѣкѣ, Блѣгаре-тѣ имали по важни-
тѣ сѣчиненіѣа на отци-тѣ црѣковни и на богослови-тѣ отѣ прѣви-тѣ

(248) Изписваніе отѣ слова-та му въ Христ. чт. 1848 ч. 1. Стр. 255.

(249) Сл. древ. т. 2. кн. 1. стр. 304.

христiански вѣково (250). Такова ранне образованiе на Българiѣ (сравнително съсъ състоянiе-то на други-тѣ славенски земи) което било слѣдствиѣ отъ распространенiе-то въ неѣхъ на Христiанскѣ-тѣ Вѣрѣ, дало ѣ възможность да послужи за образованiе-то и на други-тѣ Славене, и най много на руски-тѣ. Кога древня Русь приела въ 988 г. христiанскѣ-тѣ Вѣра при равноаностолнiй-тѣ князь Владимiра, тя пѣмала нуждѣ да прѣвожда отново св. писанiе и богослужебни-тѣ книги. Тя имѣ имала прѣводѣ-тѣ готовѣ и освѣтъ него iеще и прѣводѣ-тѣ на нѣкои творенiя на отци-тѣ црѣковни. Тя ся възползувала съ готовѣ трудѣ, по причинѣ на сходство-то на българскiй-гѣ и русскiй-тѣ языкѣ, коiе-то тогава било iещо по голѣмо, тѣѣ щото руски-тѣ безъ голѣмѣ трудѣ могли да разбираѣтъ българскiй-тѣ языкѣ. Отъ тогава русско-то духовенство, като ся намирало въ сношенiе съ българско-то, приѣмало отъ него комахай всички-тѣ съчиненiя, всячки-тѣ прѣводи, какви-то сѣ ставали въ Българiѣ (251). И до сега писменни-тѣ трудове на българе-тѣ ся вардѣтъ прѣимущественно въ руски-тѣ книгохранилища. Сегашни-тѣ Българе, може, и не щѣха да знаѣтъ за тѣзи славни трудове на прѣдци-тѣ си, ако да не бѣха тiя дiрня-тѣ тѣѣ щедро дарили съ тѣхъ iедиковѣрци-тѣ и iединоплеменници-тѣ си. Видяся, чѣ отнай-напрѣдъ и Клиръ-тѣ на рускѣ-тѣ црѣкви iе състоѣлъ повече-то отъ Българе, тѣѣ като тѣ сѣ могли съ по голѣмѣ успѣхъ отъ Грѣци-тѣ да прѣдаваѣтъ на народѣ-тѣ слово-то Божiе на языкѣ, кой-то той лесно разбираѣлъ. Иоакимова-та лѣтописъ iасно утвърждава, чѣ митрополитѣ Михайлъ билъ родомъ Българинѣ, чѣ црѣковни-тѣ пѣвци дору до врѣмѣ-то на Ярослава били всички-тѣ българе. Названiе: *българскiй напѣвъ*, коiе-то ся срѣща въ руски-тѣ црѣ-

(250) Обозрѣнiе кормчей книги Розенкамповѣ. стр. 46.

(251) Тамже стр. 50.

ковини и отни книги, и до сега свидѣтельствува, чи Българе-тъ учили
нѣкога сѣверни-тъ си іединоплеменници и да иѣжтъ. Въобще Блъ-
гаріѣа іе била въ древни-тъ врѣмена за Россіѣжъ сѣщо това, коіе-то
іе сега тѣзи дирня-та отъ кѣмъ образоваціе-то за Българіѣжъ. Кога,
во врѣмена-та на междоусобни-тъ войни и на господство-то отъ
Татари-тъ, образованіе-то гибнѣло въ Россіѣжъ, Българе-тъ и про-
важдали въ тѣѣ тежки врѣмена просвѣщенни мужи, дарили іжъ съ
Книжни-тъ си сѣкровища, за да го поддрѣжжтъ, кѣлко-то іе въз-
можно (252). Сега, кога древніе-то образованіе на Българіѣжъ ся
изгубило, Българе-тъ, като глѣджтъ на други-тъ европейскіѣ народи,
кон-то веки направиха голѣмъ успѣхъ въ науки-тъ и искусства-та,
отхожджтъ за образованіе при отколѣшни-тъ си възпитаници за
да пріемятъ отъ тѣхъ ново-то просвѣщеніе европейско съсъ сѣ-
щій-тъ духъ православенъ, съ кой-то тѣ сѣ ги учили и настаня-
вали нѣкога.

(252) Тѣзи мисль іе рѣшително исказана и въ *ист. русск. Слов. Ше-
вырева. Т. 1. ч. 1.*

Край.

ГРАМОТА ПАТРИАРХА КАЛНИСТА

като новъ изворъ

ЗА ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ЦЕРКВА.

Сочинение Палаузова.

Преводъ Славейкова.

Единъ отъ сѣщественны тѣ *проблѣмы* въ исторіѣ тѣ на отвѣд-
Дунавскы тѣ Бългре заключа са въ неманье то на подробности тѣ
за распростиране то на христіанска та вѣра въ този народъ и въ
состоянье то на негова та черква во врѣме-то на самостоятелство
то Царства Българскаго. Тѣзи черкова, на която начяло-то са по-
ложило въ Великѣ Преславѣ, коя-то слѣдъ туй са развила въ Юж-
нѣ Българіѣ, въ знаменитѣ тѣ Охридскѣ Архіепископії, завършила
бытіе-то си, крѣга' на духовна та си дѣятелность, въ Горне-Бал-
канскѣ Българіѣ, на която за столицѣ явилъ ся столный градъ
Тръново.

Отколѣ са исказа потребность та да са разъясни сѣдба та на
Охридска та Архіепископія (1) дѣто първы тѣ ученицы на наши тѣ
незабравены первоучители открили отъ себе си редъ Славено-Бъл-

(1) В. И. Григоровичъ, въ Очеркъ пут. по Евр. Турціи и въ
изыскан. о Слав. Апостол., произвед. въ Евр. Турціи.

гарскы подвижници на Православіе то, дѣто тѣхны тѣ апостолскы трудова тѣй благодѣтежно дѣйствовали на Славенскы тѣ народности Юговостока. Высока та ревность кѣмъ распространеніе Славенскаго Богуслуженія проявила са исключительно тогази, когато Охрида была сръдоточка на Славенска та работливостъ, прѣзъ сичко-то врѣме на Българско то въ тѣзи страны господаруваніе. Резултаты тѣ на най новы тѣ придырky не сж на'докарали еще до нищо положително. Сждбы тѣ на Охрида сж еще тъмны и неясны, но ясно и непромѣняемо е туй знаменованіе, което сж утвърдили слѣдъ нежъ новѣйши тѣ придырky по *отрывочны тѣ* (открывшявы тѣ) *данны* на рѣкописны тѣ паметници, извора' и матка та на които са указва да е тѣзи отдаленна та часть на Юго-Славенска та страна.

Еще по тъмна сждба та на Велико-Прѣславска та черква. Въ единъ Българскы Синодикъ поменжты сж имена та на четири Прѣславскы патріарха, но патріарсы *de facto*, както трѣба да прѣдполагамы споредъ политическы тѣ отношенія на Бългaры тѣ кѣмъ Византія въ това врѣме, когато В. Прѣслава можяла да има свои тѣ прѣвосветители съ патріаршески' санъ. Този градъ са явява столица на Българія при Бориса I (844—888), а при неговы тѣ прѣвнуцы Бориса II и Романа (ок. 971 г.) зеть и разоренъ отъ Іоанна Цимисхія, като изгуби значеніе то си, като сръдоточка на върховна та власть, слѣзва на степеня' обыкновенныхъ градовъ. Ето врѣмето, въ което можемъ да включимъ светителство то на Прѣславскы тѣ Патріарсы Леонтія, Димитрія, Сергія и Григорія, що ся поменувать въ Синодика' Борила. Случай е открылъ токо едны тѣ имъ имена; но и малко попрѣди да ли не бѣхж сжщо тѣй извѣстны токо едны тѣ имена на тѣзи дѣятели, които въ дълбокж тж древность цавтѣли и въ В. Прѣславж и на брѣгове тѣ студеной Тичи?

Поясно говори исторія та и прѣданіе то за Велико-Тръновскж тж черквж. Наедно съ възраждане то на Българіѣхъ при Асѣневцы тѣ, Българска та черква, сосръдоточенна въ Тръново, въ свойж-

та независимъ работливостъ (дѣятелностъ) отъ Византийскѣтъ юри-
сдикцій (правовѣдѣніе) оставила слѣдъ себе си двѣ обстоятелства,
които сѣ ознаменовали нейното непродължително съществуваніе:
униѣ тѣ и обновеніе то на Търновското Патріаршество. Вторий
Властитель на нова та династія Асѣнѣвци. Іоаннъ I, царувавшій отъ
1196—1207 год. свързва съдѣлѣ тѣ на Българска та черква съ
Римъ, вѣнчава ся на царство по реда на Римскокатолическата чер-
ква, и дава на Българіѣ първосветитель въ лицѣ Примаса, ръконо-
ложено съ благословеніето на папа Инокентія III. Причини тѣ на
туй сближеніе сѣ очевидны: Іоаннъ са рѣшилъ да са неподслани
на Ромео-Гръцкото вліянье, толкозъ пагубното за Българскѣтъ на-
родностъ, и вѣршилъ са въ другѣ крайниѣ, която, за честетѣ ны,
свършила са наедно съ неговото непродължително царуваніе. На-
слѣдника на неговата власть. Борисъ III или Борилъ (1207—1217),
явявася вече ревнитель на православіето до толкозъ, что съыква
соборъ въ Търново на връхъ Богомилы тѣ, *изобличая злославное
тѣхъ мѣдрованіе*, както е казано въ Синодика, составенный по
негово повелѣніе. Но самостоятелното утвърденіе на Търновската
черква *принадлежи* Іоанну II Асѣну (съ 1217—1237).

Юридическото значеніе на прѣдполаганната грамота Патріарха
Каллиста изобищо е тѣй важно за Великотърновскѣтъ черквѣ, щото
безъ прѣдварително обясненіе и историческо излаганье за началото
на Търновското Патріаршество, тѣя ще бѣде само едно открѣшляво
данно, което не обяснява испълно работѣтъ. Іоаннъ II Асѣнъ, как-
то погоря са каза, възлѣзълъ на прѣстола въ 1217 г. Като са о-
жени за Маріѣ, дѣщерѣтъ на Андрея II краля Венгерскаго, той
посрѣдствомъ тѣзи женидѣ сродилса и съ Цареградскыя Латинскій
Императоръ Роберта и съ Никейскыя Теодора Ласкаря *).

*) Марія была дѣщеря на Андрея II отъ Іоландѣ, женѣ тѣ на Петра Курт-
не, а майка та Робертовѣ. Друга та дѣщеря Петрова, слѣд. сестра та
Робертова, пакъ Марія на име, была за Теодора Ласкаря; по туй Бл-
гарска та Марія идѣла племенница на Роберта.

роднинска свръзка колко-годѣ обезгрижеала спокойство то на България отъ кждѣ Угаріѣхъ и отъ кждѣ Латины тѣ. Оставалъ самъ си токо саможивѣя' и безпокойния Θεодоръ Ангелъ Комненъ, деспотъ Епиро-Албанскій и на тѣй наричанѣхъ тѣ великѣхъ Влахіѣхъ (сир. сѣверна-та часть на Θεσσαλίа, която са вдавала до Охридъ и до Родопскы тѣ планины): Но Асѣню I не было мжно да са расправи съ него и ок. 1226. год. връхна та Θεσσαλίа и Албанія припознавали вече неговѣхъ тѣ власть и имѣло тамо постоянна Българска войска.

Длѣтелно было царуванѣе то Асѣня до 1234 г. Отколѣшно то достояніе (мюлкъ) на България, сир. зами тѣ, що были на югъ и юго-западъ отъ Старѣхъ планинѣхъ, обширны тѣ области на Южна Македонія, и воинствениа Албанія повърнѣлиса изнова подѣ държавѣхъ тѣ и скиитра' на Търновскыя' повелитель.

Асѣнѣвы-тѣ успѣхы искарахъ и други длѣтель, който открай си враждувалъ на Цариградскы-тѣ Латинцы. Никейскыя императоръ: като отличенъ политикъ на врѣме то си, не можѣ да прѣнебрегне този случай, да влѣзе въ тѣсны свръскы съ Асѣня, за да истикать съ общы силы Латины тѣ изъ Византиѣхъ. Ватаци прѣдложили Асѣню да сочѣтай ,на бракъ сына си Ласкаря съ Еленѣхъ, дѣщеріѣхъ тѣхъ Асѣневѣхъ (3). Свадба та станѣла съ голѣмъ салтанагъ (пыш-

3). Ласкарь былъ на 12 год. Елена на 10. Туѣ обстоятелство записано у Акрополита и у Грегора: първыя' са тѣѣ изражава, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωάννης (Ватаци) τὴν αὐτοῦ σύζυγον σὺν τῇ θυγατρὶ Ἑλένῃ λαβὼν διαπεραιοῦται εἰς Λάμψακον, ἔνθα ἦν ἡ Βασίλισ 'Ειρήνη, καὶ πληροῦσι τὴν τῶν παίδων συνάφειαν, τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ τὰ τῆς ἱερολογίας τελέσαντος, τότε καὶ ὁ Τρινόβου ἀρχιερεὺς ὑπὸ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τελῶν αὐτονομία τετίμηται καὶ πατριάρχης ἀναγορεύεσθαι χέκριται βασιλικῶ

ность) въ Лампсакъ на Телеспонтъ, отъ Вселенскыя' Патріархъ, и по този случай (тѣй признаватъ Византійскы тѣ свидѣтельства) Търновскыя' архіепископъ былъ припознатъ *независимъ Патріархъ Българскій*. Но кой е былъ този Българскій Патріархъ? Византійцы тѣ немали нуждѣ да запишѣтъ иже то му въ лѣтописи тѣ си. Грегорасъ и Акрополита, поменѣвъше за туй обстоятелство, като ижтемъ, не даватъ никаквы указанія какъ е станѣла тѣзи толкови важна та,

καὶ συνδixῶ τῷ θεσπίσματι и проч. Сир. „Царь Іоаннъ (Ватаци), като зе за себе си женѣ си и дѣщерѣ си Еленѣ, минува въ Лампсакъ, дѣто са намѣрвала и царица Ирина. Тука направятъ тѣе бракосочитанье то на дѣца та си, коихто благослава патріархъ Германъ. Тогази и Търновскыя' Архіерей, *сѣи* подъ Константинополскаго, почетва са да бѣде самовластень, и съ Царско и соборно утвърденіе провозгласяваса Патріархъ“ Асгор. pag. 55. ed. Bonn. Грегора еще по ясно: καὶ συνελθόντες περὶ χερρόνησον ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ Ἀσαν, συζευγνύουσιν Ἑλένη τῇ τοῦ Ἀσαν θυγατρὶ δεκαετεῖ οὔσῃ τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Θεόδωρον τὸν νέον Λάσκαριν, μήπω εἰς τὸν ἔφθον παραγγείλанта τηνιχαῦτα δὲ καὶ ὁ τοῦ Τερνόβου ἐπίσκοπος αὐτονομίαν λαμβάνει δινεκῇ, τοῦ τέως ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης τελῶν Ἰουστινιανῆς, διὰ τὴν τοῦ ἔθνους ἐκεῖθεν ἀρχαίαν συγγένειαν, — сир. “и сошедшеся въ Херроппсѣ Царь и Асѣнь сочетавають на Бракъ Еленѣ, Асеньевѣ тѣ дѣщерѣхъ, коѣхто была на 10 години, съ сына' на Царя Θεодора, юныго Ласкаря, който былъ также малолѣтенъ. По този случай и Търновскыя' Епископъ, който до тогазъ са намѣрвалъ подъ власть тѣхъ на Първа Іустиніана, получи самовластіе *на всегда* (δινεκῇ), въ силѣ тѣхъ на най отколышно то имъ народно родниство“. (т. е. на сѣверны тѣ — Балканскы и южны тѣ — Македонскы Българи) Nec. Gregor T. I. p. 29. 30.

не токо за Българіѣ, но и за Византіѣ, работѣ. Тукъ-тамъ са срѣщатъ еще указанія на Търновскы тѣ светители, но тѣзи указанія сѣщо тѣй не придаватъ нищо въ *итога* (сума та) на наше то издирванье по Византійскы тѣ изверы. Религіозно-политическыя' *абсолютизмы* на ромео-гърцы тѣ съсъ се' сляхъ са мѣчили да подави духовно-политическо то развитіе на Българската народность, и сѣществены тѣ доказателства на туй сѣ прѣдставятъ въ тѣзи *данни*, конто случайно сѣ са опазили въ грамотѣ тѣ на патріарха Каллиста.

Нека са обърнемъ обаче къмъ прѣкъснатия' разсказъ за поставеніе то на Търновско то патріаршество. Ный казахмы, че Византійскы тѣ писатели излеко са докачили до този прѣдметъ. Синодика' на Царя Борила 4), не само що допълнилъ този важенъ *пробль* съ нѣкоѣ подребность на изложеніе то, но опазилъ доро и имена та на Българскы тѣ патріарсы отъ подновяванье то на патріаршество то, до подирнія' Търновскій светитель—Евѣимія. Ето какъ са изразява Българско то сказанье за туй событье: „ По настоятелно то изискванье (*многымъ поспѣшеніемъ*) на Іоанна Асѣня, императоръ Ватаци допратилъ слѣдящъ тѣ до патріарха Германа 6) а заедно съ нея и до другы тѣ вселенскы патріарсы: Аѣанасія Іерусалимскыго, Симеона Антіохійскыго и Николая Александрійскы-

4) Виж. Петербургскыя журналъ *Временникъ* 1855. № 21. и Бъл. Книжници година I. Книжкѣ 7. Стр. 195—208.

6) Патріархъ Германъ, Нелопонезецъ отъ Навплиѣ, светителствовалъ отъ 1226—1539 г. когато Латины ти държѣли Цариградъ. Германъ отворилъ въ Никеѣ много *Богомолы*. Този светитель, едно отъ рѣдкы тѣ украшенія на источна та черква, извѣстенъ като отличенъ' писатель и вѣтій. Нѣколко отъ неговы тѣ проповѣди сѣ напечатаны у Грецера—*Opera omnia theologica*. Ratishona 1738. in fol. I XII. тукъ са намѣрва и слово то му *Κατὰ βογομίλων*.

го 7) „Самодържавно то царство наше моли и убѣдява Ваше Святѣйшество, да ни неотказвате въ нашия тѣ просбѣ: да наречете и да дарите на Търновска та черква Възнесенія Христова, майка на черквы тѣ отъ Българско то царство, равенъ на ваша та степень Патріархъ, като утвърдите туй назначеніе съ Ваше рѣкописаніе: спорядъ дѣто и самъ си Христомлюбивый Царь Българскій, братъ и свать на наше царско величество, желае що този даръ да ся свърше съ ваше и мое сонзволеніе“. Като получили туй писмо, прѣосвещенны тѣ источны патріарсы согласили са на Ватацово то исканіе, и сѣкий отъ тѣхъ одвѣщаль утвърдително прѣзъ испратенныя до тѣхъ отъ Никейскыя императоръ. Въ този смѣция слысълъ отвѣщали тѣе и патріарху Герману: „Герману вселенскому патріарху радоватися! Ный получили пратенъ тѣ отъ тебе до насъ грамотъ и давамы наше то рѣкописаніе въ свидѣтельство изъ нашия та къмъ тебе любовь. Въ силъ тѣ на първенствующа та власть на ваше светѣйшество, ный не трѣба да противорѣчимъ на ваши тѣ дѣла и рѣшенія“.

7) Патріарсы тѣ Атанасій Іерусалимскій и Сиксонъ Антиохійскій, като живѣли въ Цариградъ а и послѣ въ Никейѣ, носяли само титлѣ тѣ на тѣзи вселенскы прѣстола. Кръстоносцы тѣ, като завладѣли Антиохіѣ въ 1098, и Іерусалимъ въ 1099, и като истикали отъ тамъ православны тѣ светители, поставили Латинскы патріарсы. Въ Антиохіѣ са продължавали тѣе до 1268, а въ Іерусалимъ до 1288. Поменуванныя въ Грамотъ тѣ Александрійскій патріархъ Николай, трѣба да е смѣция този, който наслѣдилъ Марка II, отъ него са опазило негово то писмо (1223) до папа Гонорія III въ което краснорѣчиво и съ увлеченіе излага злочестины тѣ на християны тѣ на истокъ. Незнае са кога е умрѣлъ.

Императоръ Батацы,—продължава сказанье то,— като получи, както и Патріархъ Германъ тѣзи грамоты, събра Митрополиты тѣ, Архіереи тѣ и Епископы тѣ отъ сичкото царство, Архимандриты тѣ и Егумены тѣ. Сжщо тѣй и Христомлюбия' Царь Българскій Асѣнь I, свыкалъ отъ сичко то си царство Митрополиты тѣ и Архіепископы тѣ, Епископы тѣ и сичкыя' честий иноческый чипъ отъ света Гора. Като ся събрахъ съ источныя' царь Калоіоанна 8), на *Понтьстѣмъ мори* 9). избрали мжжи благоговѣйныго, светыми дѣлами и житіемъ постническии възсіявшаго, *Іоакима* прѣждеосвещенныго Архіепископа Търновскаго, нарекли го *патріархъ*, не токо на слово, но и на писменшо свидѣтелство отъ Патріарха Германа и отъ сичкы тѣ источны епископы, които скрѣпили туй свидѣтелство съ подписы тѣ си и притурили печати тѣ си. Тѣзи грамотѣ ѿ дали тѣе въ рацѣ тѣ на благочестивыя' царь и на новоосвещенныя' Патріархъ *Іоакима* *въ вѣчно неотземлемо поминаніе*. Туй сказанье свѣрши съ слѣдѣщы тѣ думы: *сего ради оубо въ семъ православи вписахомъ сіа, на увѣдѣніе послушающихъ и въ память българскомуу родоу*.

Священный' залогъ на древность та ограничваса, за сожальныѣ токо съ едны тѣ имена на Търновскы тѣ светители: Сто годяны поподирь отъ подновенье то на Българско то патріаршество, Византійцы тѣ забравяли обязательство то на прѣдшественницы тѣ си; за туй що патріархъ Каллистъ 10) въ пиемо то сп, както ще видимъ

8) Іоаннъ Дука Ватаци, поснвшій и названіе то Калоіоаннъ.

9) Въ Лампсакъ що е сръщо Калиполь (Гелиболъ).

10) Каллистъ стоялъ на Вселенскыя' прѣстолю два-пѣтя: отъ 1350—1369. Него го проводилъ I. Палеологъ при довицѣ тѣ на Урошия V Елисаветѣ, съ прѣдложеніе міра и умрѣлъ на пѣтя въ Съръ-(сересъ).

къмъ Търновскы тѣ духовны власти, явно са ображѣва противъ независимость тѣ на Търновскыя' патриархатъ.

Реда' на Търновскы-тѣ светители открыва са отъ Патриарха *Іоакима I*, избраныя, както видѣхмы. Отъ собора' на вселенскыѣ патриарсы и Българскы тѣ митрополиты. Като приелъ патриаршескы тѣ права въ 1234 г. вѣроятно въ прѣклонны вече лѣта, Іоакимъ не оставилъ подиръ себе си никаквы особены пометници на свои тѣ дѣйствія освѣтъ име то си. Или пакъ до тѣзи порѣ пищо не е открито. Извѣстна е само година та на негово то избирание и на смъртъ та му, записана та и отнесенна.

Отъ Акрополита во врѣме то на осада та Асѣня I въ 1237 г. на града' Цурулумъ сегашныя' Чорлу. Асѣнь, говорѣ Гръцкыя' Историкъ, получилъ въ едно врѣме извѣстіе за смъртъ тѣ на сѣна си и смъртъ тѣ на Търновскыя' Владыка, което го накарало за скоро да сHEME обсадѣ тѣ и да са махне.

Подиръ Іоакима слѣдовалъ Василій 11). (1237) за когото е извѣстно, че при него были принесены мощы тѣ на св. Параскева 12). Негово то светителство не было дълголѣтно, по туй що около 1240 год. въ житіе то Преподобнаго Саввы Сръбскыго, срѣщамы име то на третія' по Синодика' Търновскы Патриархъ, *Іоакима II* който по-срѣщилъ св. Савва, кога то въ най подирне то си пѣтуване по истокъ той дошелъ въ Търново. Св. Савва, както са знае умрѣлъ

11) Τετελειώθηκε δὲ κατὰ ταῦτό καὶ παιδίον αὐτοῦ, καὶ ὁ Τριτόβου ἐπίσκοπος. Асгор. Ап. С. 36. р. 61 edit. Вон. Нѣдѣ не е нареченъ той *Патриархъ*; ввредѣ епископъ или архіепископъ ся нарича.

12) Отъ житіе то на св. Параскева, написано то отъ послѣднія' патриархъ Търновскы Евѣмїя. Мощы тѣ ги принесли отъ Епископъ *Епѣбѣтосъ*, на карты тѣ Пиватосъ, между Сливрийскы и Цариградъ на край море то, по турски *Болдосъ*.

въ столицѣ тѣ на Българіѣ и реда' надъ погребеніе то му сторилъ тосъ же патріархъ Іоакимъ 13). Тѣзи три Патріарха принадлежатъ собственно во врѣме то Асѣня I. Единственъ паметникъ на тѣхно то светителство оставатъ митрополѣи тѣ на Българіа и чета' на именна та митрополитскы, коихто управели. 14).

Игнатій четвъртия' Българскій Патріархъ, оставилъ подиръ си нѣколко повече спомены, отъ предшественницы тѣ си. Врѣме то на негово то светителство свѣдочи са отъ запискѣ тѣ въ едно Евангеліе Българска изводщина Срецензія съ тѣзи думы: „въ лѣто 7811 (6781—1273) црѣвуюцѣмъ кѣсѣвѣрнемъ црѣю Константинѣ и Михаѣлу сѣу сѣго складуюцѣмъ въсѣми Българы и при патріарсѣ Игнатіи Българомъ зачеса и свърѣшиса тетраевѣль сѣи постѣпаніемъ и цѣномъ прѣсвѣтера Драганѣ, писаны же сѣтъ въ црѣиградѣ Тръновѣ ... 15). Друго обстоятелство, което са олжбило во врѣме то на Игнатіево то светителство, было сношеніа та съ Кіевскѣ тѣ черквѣ, дѣто проводилъ изъ Българіѣ въ 1270 списка' на Номоканона или Правила та, който са наричалъ споредъ тѣлкователя' имъ — Зонара.

Петъ Патріархъ Търновскій забѣлѣженъ въ Синодика' *Макарій*. Шестъ *Іоакимъ III*. За първия' отъ тѣхъ немамъ до сега никаквы указанія освѣтъ име то; а за другия' извѣстно само, че той, като са намѣрвалъ въ 1283 г. въ Цариградъ, молилъ Императора' Андроника Палеолога, да ослободи Светослава сына' Тертеровъ, който са

13) Виж. Гласникъ друж. Срб. слов. сvez. VIII, стр. 192.

14) Виж. также „Временникъ“ № 21.

15) Туй евангеліе го видѣлъ В. Ив. Григоровичъ въ бывшія' Австрійскій консулъ въ Солунъ. Михановичъ. виж. *Очеркъ путешеств. по Евр. Турціи. Казань 1848. стр. 183.* Константинъ Тихъ царувалъ отъ 1265—1277.

намѣрвалъ заложникъ първомъ въ Никеѣ, а подиръ въ Цариградъ 16). По подиръ въ 1294 год., по заповѣдь на сѣщыго Светослава, Іоакима III низринѣли го отъ канарѣ тѣ въ Търново, за измѣнѣ и за тайны тѣ сношенія що ималъ съ Татари тѣ, които са намѣжнѣли въ Добруджѣ 17).

16) Pachym. t. II. I. III, pag. 257.

17) Καὶ τὸν τῇδε πατριαρχοῦντα Ἰωαχὴμ καταχρήνησιν ὡς σφᾶς προδοῦναι Τοχάροις Pachym. ibid. p. 265.

НѢКОЛИКО РѢЧИ

ИЗЪ

СЛОВАРЬ-ТЪ Ф. НЕОФУТА

преписаны

Отъ Г-на В. Чомакоса.

Отъ Б.

(Продълженіе Виж. Год. 2, Кн. 24, стр. 833).

» Богъ. с. м. Θεός. § фр. Богъ ти душа. ο θεός και η ψυχή σου (тур. алахлепъ джанъ). § оставимъ го на Богъ душа. τὸν ἀφίνω εἰς τὸν θεόν και εἰς τὴν ψυχήν σου. § Богъ да прости (выкасе и за мрътвы-ты, но и за друго нѣкое добро, когато приима нѣкой отъ нѣкого, а то ще рече, Богъ да прости согрѣшеніе-то му). ο θεός συγχωρέση. § Боже милн! выкаме когато се чудиме за нѣщо, или жалиме. θεέ μου! § Богъ е милостивъ (тур. алахъ керимъ) ο θεός ἱλεως! § Богъ знае. ο θεός τὸ ἠξέυρει. § Боже сочувай, или Богъ да пазн, или Богъ да сочува! ο θεός να φυλάξη! (тур. алахъ гіостермеснъ!) =Боже сохрани! § не дай Боже! или да не даде Богъ! μή γένοιτο! να μή τὸ δώση ο θεός. § Тако ми Бога (кога-то се кланеме), μα τὸν Θεόν. § тако ти Бога, στὸν θεόν σου. (Шопѣ-те выкатъ, Бога ми, или Богме, вм. тако ми Бога. Бога ти, вм. тако ти Бога. § помози Богъ, или помагай Богъ. πρόσρησις

πρὸς τοὺς ἐργαζομένους κατὰ τὸ μεσημέρι. (тур. иштъ колай еле). § Бога ради. διὰ τὸν θεόν. § оставайте съ Богомъ (един. остани съ Богомъ). Грецъ-те не употреблявать тая фр. но вм. неѣжъ выкатъ ѣχετε ὑγείαν, или σᾶς ἀφήνομεν ὑγείαν. §дай Боже! ἄμπο-τε! εἶθε! §да бы далъ Богъ! εἶθε νὰ ἔδιδεν ὁ Θεός, ἄμπο-те νὰ δόση ὁ Θεός.

„ Бодержъ—Бодешъ.

„ Бодешъ, дешъ. гл. и. убодохъ (говорисе за рогатые животны) κερατίζω. 2] χέντῳ, ἀγχυλώνω, σουβλίζω. §убоде го съ ножъ, τὸν ἐκτύπησε με μαχαῖρι, τὸν ἐμαχαίρωσε. §убоде ме тржнѣ με ἀγχύλωσεν ἀγκάθι.

„ Бодешъ. с. м. (болесь, когато пробажда нѣкого) ἀγχύλωσις (πάθος τι).

„ Бодешъ. с. м. (растѣніе) εἶδος ἀκανθωτοῦ φυτοῦ ξυνόν καρπόν εἰς εἶδος βοτρυδίων φέροντος. (по Еллински) ὀξύακανθα. (Турс. амберъ барисъ. Рус. барбарисъ. Лат. и Франц. berberis, epine vinette, vinetier, Влашки дратини (скал. драψиниá, плодъ му драψинον). може да има и друго име, но азъ го незнамъ, и самото растѣніе е рѣдко.

„ Бочникъ. с. м. λαγίολι. Зри и клинъ 2. знач.

„ Брада. с. ж. γένειον, и множ. γένεια. πώγων. § Посл. който си има брада, той си има и гребенъ. ὅστις ἔχει γένεια, ἔχει καὶ κτένια. § Посл. храна брада глади. Грецъ-те ѣжъ немать. § брада безъ космы. τὸ πηγούνι (Турс. енекъ).

„ Брадва—сѣкира. § крива брадва (диолгерска рѣчь) εἶδος τεκτονικοῦ ἐργαλείου κυρτοῦ хоптероῦ. § Посл. братъ ми е, брадва му главѣ отсѣкла. παροιμ. λεγομένη ἐπὶ κακοποιῶν ἀδελφῶν. κατάλ. ἀδελφός μου εἶναι, ἀλλ' εἶθε πέλεκυς νὰ κόψη τήν κεφαλὴν του.

„ Бразда. с. ж. αὐλάκι, αὐλαχιά. αὐλαξ.

„ Браздимъ, дншъ. гл. и. набраздихъ (правимъ бразды съ рало-то) αὐλακώνω.

- „ Бричимъ, чишъ. гл. и. обричихъ. ξυραφίζω, ξουριζω. § Посл. бричимъ възъ коса. (Тур. дикше трашъ). ξυραφίζω ἐναντίον τῶν τριχῶν.
- „ Брѣснемъ, снешъ=бричимъ.
- „ Буза. с. ж. μάγουλον.
- „ Була. с. ж. (древо)=букъ. § Посл. неодаана бука, значи дебели (непраксанъ) човекъ ξύλον ἀπελέκητον [ἄνθρωπος χονδροκέφαλος] зри и въ рѣчь буковъ.
- „ Буковница. с. ж. (дрво буково за горенъ) ξύλον τῆς ὀξειᾶς διὰ καύσιμον.
- „ Буковъ, а, о, пр. ὁ ἐκ τῆς ὀξειᾶς. § метафр. [букова глава] (= недоделанъ) χονδροκέφαλος.
- „ Букъ. с. м. (древо) ὀξειᾶ. ὀξύα, φηγός.
- „ Бурянъ. с. м. (зеленище секакво, зарзаватъ). λαχανικά, διάφορα χόρτα.
- „ Бутамъ, ташъ. гл. и. бутнахъ. κουντῶ, σπρώχνω, ἀμπώχνω. срав. тласкамъ. § не бутай го. (Габров.)=не барай го=не хващай го=не закачай го. μη τὸ ἐγγίξης, μη τὸ πειράξης.
- „ Бутнитрѣиъ (метафр.)=заплесъ=будала.
- „ Бутрестъ, а, о, пр. (выкасе за малки-те деца, и за малки-те животны, които сж буйни—огоени). παχουλός, παχουλούψικος, εὐτραφής.
- „ Бухамъ, хашъ. гл. (значи тежко биенъ съ пѣщо, като на прим. кѣгато перѣтъ чергите на рѣка-та, та ги бухать) χτυπῶ μέ ενα χονδρόν, δυνατόν τρόπον εἰς μαλακόν τι πράγμα καὶ ἀκούεται ὁ ἦχος μπούχ, μπούχ.
- „ Быляринъ (други го произносятъ былѣринъ). с. м. (по рѣчь значи) βοτανικός (ботаникъ), но употреблявасе за лажливъ хекиминъ, царлатанъ (шарлатанъ), или друго іаче, торбаджія (защото тѣи быляре като ходятъ по сокацыте, носятъ си и лекове (былките) въ торбѣ, и выкатъ, быляри, быляри, а жены-

те като ги чуятъ, излизатъ на сокака и зематъ си лекове отъ нѣхъ на който каквато былка требува, а послѣ имъ гледатъ и за щастіето, и предказуватъ имъ що ще да имъ се случи, и така като ги поистріятъ съ нѣкъѣ парѣ, заминуватъ си по работата. Такива быляре (торбаджии) сичките сѣ Гърци Загорите, и (можатъ да се преведѣтъ на Гречески со слѣдующы-те речи, ψευδοιατρός, ἀγύρτης, γόης, τζαρλατάνος, но въ настоящіѣ вѣкъ и они се загубиха веке, или и да има още нѣкои нѣгдѣ, сичките ще исчезнатъ, защото истопните лекари (хекиме) замѣниха имъ мѣстото секаде).

„ Бѣлъ, а, о, пр. ἄσπρος, λευκός. § Бѣлъ мѣнѣ (Правото е бѣлъ мачъ, отъ мачкамъ гл.) εἶδος φαγητοῦ, κατασκευαζόμενου ἀπὸ ψωπὸν турі. (Тур. хюшмеріе-хеншмеръ).

„ Бѣдни вечеръ (Бѣлгарете така наричатъ, незнамъ обаче секаде ли, онзи вечеръ, който е предъ Рождество Христово, предъ Богоявленіе и предъ Святи Василиа, и не знамъ отъ гдѣ го произвождатъ. менѣ ми ся струва защо е по право да се рече будни вечеръ (отъ буденъ), защото тогива стоятъ будни сичката нощъ, и чакатъ празника утрешенъ. Ако ли не е отъ буденъ произведено, не знамъ що ще да се рече бѣдни вечеръ, но ако е отъ буденъ, Бѣлгарете никогашъ не выкатъ бѣденъ вмѣсто буденъ). ἡ νύκτα τῆς παραμονῆς τῶν χριστουγέννων, τῶν θεοφανείων καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

„ Бѣрзей. с. м. (силното теченъ на една рѣка, сир. мѣстото гдѣто тече силно (бѣрзо) рѣката). τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐνός ποταμοῦ, ὅπου τρέχουν ὀρμητικῶς τὰ νερά του ρεῖθρου. § Посл. като ракъ на бѣрзей (сир. пнатисе) парам. λεγομένη ἐπὶ ἀνθρώπου, ὅστις ἐναν τιώνεται ἐκεῖ, ὅπου δέν εἶναι ἱκανός νά ἐναν τιωθῇ (νά ἀντισταθῇ) κατὰ λ. ὡσάν ἡ καραβίδα ἐναντίον εἰς τὸ ὀρμητικόν ρεῖμα τοῦ ποταμοῦ.

„ Бѣркамъ, кашъ. гл. (въ нѣщо, като въ джебъ, дупка, и проч.) и.

бъркнахъ (или бръкнахъ). βάλλω, χώνω τό χέρι μου εἰς τι, ὡς εἰς τήν δέξιν μου, εἰς τόν κόρπον μου, εἰς χάρμιν τρύπαν, εἰς τ. τ. 2) и. разбъркахъ=разбърквахъ. 3) и. сбъркахъ=сбъркувахъ. 4) — нивѣ-тъ (значи, втори пѣтъ орежъ единѣ нивѣ, вреорувамъ) διβολίζω, γυρίζω τό χωράφι [Σχαρλ].

Отъ В.

„ Вабимъ, бишъ. гл. и. повабихъ (повыкувамъ нѣкое животно, сир. мамимъ го да приближи при мене, сир. вабимъ, има такова значеніе, като на пр. когато единъ конь пустнатъ на кжратъ не вързанъ и не ловисе—не давасе да се хване—Тогава ние му показваме торбѣ съ ичимикъ, и приканваме го съ неѣ да приближи при насъ да го хванеме, или друго нѣкое животно, когато го повыкуваме да го нахраниме, выкаме вабимъ свинѣ-те, овците и проч. Сравни мамимъ. Но кой знае, да ли това, мамимъ, не е станало отъ вабимъ, ако и да отдалечава малко отъ него со согласните си букви, защото, вабимъ, е стара рѣчь Българска, която се намѣрува и въ другите Словари (старобългарски), като въ трезычникать, и въ Академич. Русско-Славянс. Словаръ, ваблю, а мамлю, нема ни въ единъ. Така сж истъкуваны тия рѣчи сосъ Гречески въ Трезычный Словаръ (Пеликарпова) „ ваблю, или привлекаю “ παραγγέλλω (по παραγγέλλω не прилича на неговото значеніе, а слѣдующите) προσχαλοῦμεν, δελεάζω, ἔλκω, προσέλκω. вабленіе. ἐπαγωγή, δελεασμός, а вабъ, δέλεαρ (=стрѣвъ), и пр.

„ Вагароць. с. м. ζωῖφιον τί εὕρισκόμενον εἰς τό δέρμα τῶν βοιωτῶν.
§ Посл. като че има вагарець въ значи немирень човекъ. παροιμ. λεγόμενη ἐπὶ ἀνησυχου ἀνθρώπου.

„ Вадимъ, дишъ. гл. и. извадихъ. εὐγάλλω, εὐγάζω, ἔγάζω. 2) — (Говорисе за растѣніята). и. навадихъ. ποτίζω (τὰ φυτά) ср. понмъ.

- „ Ваклъ, кла, кло. пв. (който има черни очи и черни вѣжды, и малко е есмеръ). μελαγχρινός, μελαφός, μαυρομούρης (отъ което е станало у насъ, черномуренъ) § въ пѣснь Болгарска „ вакли овни и родиницы. “
- „ Валмо. с. ф. (выкасе голѣмото валчесто дърво, на което сѣ направени чарковете на маданѣте (на Самоковете), и вартатсе заедно съ него на вода). По Гречески нема друга рѣчь, освѣнь, κύλινδρος. (по Рус. валъ). § Посл. не гледа валмото, ами влакното.
- * Варакъ. с. м. (по Тур. значи листъ отъ злато. φύλλον χρυσίου.) βαράχι (Σχαρλ. говори, защо е Аравійска рѣчь, бадракъ, която обаче не значи злато на листа, но друго нѣкое исконаваемо отъ земята, χρυσόκολλα, Франц. borak. Варако е три тюрлѣ. Единъ отъ чисто злато=алтънъ варакъ. Другъ отъ чисто сребро=гюмунъ варакъ. другъ отъ бакъръ жѣлтъ и отъ друго нѣщо бѣлъ=алчакъ варакъ. Рус. сусаль, и сусальное золото.)
- „ Вечерница. с. ж. (звѣзда която изгрѣва вечеръ, когато захожда слънцето. Тѣа истата заранъ се вика зорница). τὸ ἄστρον, τὸ ὁποῖον φαίνεται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὸ ἄστρον τῆς ἀφροδίτης, ἑσπερος.
- „ Водимъ, динъ. гл. φέρω (κυρίως ἐπὶ ἐμψύχων). ἄγω. § фр. водимъ хорото. σέρνω τὸν χορόν (=извождамъ хоро-то). § водимъ нѣчія щеркѣ (за женѣ. като що выкаме, чія дщеркѣ води); βασῶ τὴν κόρην τινός (εἰς γυναῖκα). § водатъ го като млада невеста (като млада булка) выкасе за пѣянь, когато не може самъ да вѣрви. § водимсе, εὐκολα σέρνομαι, τραβιοῦμαι, πειθομαι, ἀκλουθῶ προθύμως, ὅταν μὲ σέρνη—τραβᾷ τις, εἶμαι εὐάγωγος. § не водисе (говорисе за животныте). δὲν πηγαίνει ἐν ζῶον, ὅταν τὸ σέρνη τις, ὡς ἄλογον, βόδι, καὶ τ. τ. εἶναι δυσάγωγος(-γον). § не водисе мастило то когато пише нѣкой. δὲν τρέχει ἢ μελάνη, ὅταν γράφη τις. § Посл. ни се води, ни се

кара, ако го водинѣ хапе, ако го карашѣ рита. παροιμ. λεγομένη ἐπὶ καχίςου καὶ δυσρόπου ἀνθρώπου, πάντοτε ἀπειθοῦντος. κατὰ λ. οὔτε ἀγεται οὔτε ἐλαύνεται (ἐν ζῶον διλ.) ἀνίσως τό ἀγης δαγκάνει, καὶ ἀνίσως τό ἐλάυνης κλοτζᾶ. § водисе кравата. ἡ ἀγγελλάδα εἶναι εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς συνουσίας, συνουσιάζεται.

„ Вратѣ. с. м. ἐχθρός, διάβολος (Турс. душманинѣ). § фр. каковѣ е врагѣ. τί διάβολος ὁποῦ εἶναι. § Посл. ни нашѣ ни вашѣ носи враже кадѣ знаешѣ. οὔτε ἐδικός μας (εἶναι), οὔτε ἐδικός σας, σύρε τὸν διαβολе, ὅπου ἡξέуρεις (δηλ. εἰς τὴν κόλασιν). § да иде по врага. ᾶс 'пáеи 'стón διάβολон. (=да иде по диавола).

„ Вратѣ. с. м. τράχηλος, σβέρκος, σνίχι (κούτικας Σχαρλ.) § Посл. не по врато, но по шията. παροιμ. λεγομένη ἐπὶ τῶν θελόντων νὰ κάμνωσι διαφορὰν μετξὺ τῶν μὴ διαφερόντων πραγμάτων. κατὰ λ. οὐχί ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλον, ἀλλ' εἰς τὸν λαιμόν. § фр. троши вратѣ отъ тука. κρημνήσου ἀπ' ἐδῶ. § Строши си врато. ἐκρημνίσθη, ὑπῆγεν εἰς τὸν διάβολон. § на вѣлко за това му е дебелѣ врато, защото самѣ-си си вѣрши работа-та. τοῦ λύχου διὰ τοῦτο εἶναι χονδρόν τὸ σνίχι, διότι μόνος του κάμνει ταῖς δουλιαῖς του.

„ Врачка. с. ж. μάγισσα, μάντισσα, ερίγλα. сравн. вещица. § ходила сѣмѣ на врачка да си гледамѣ, (женыте выкатѣ).

„ Вревимѣ=думамѣ=хоратимѣ=сборувамѣ.

„ Врѣшникѣ. с. м. (выкасе единѣ желѣзенѣ сосудѣ, съ който покриватѣ подницыте, когато печать хлѣбѣ, като туратѣ врѣхѣ него жарѣ, или тепси́нте, когато пекѣтъ баницы и зелницы, и пр. Греческа рѣчь нема особита, освѣпѣ ако се рече съ единѣ общѣ) σκεπασήριον σιδηρένιον, μετὸ ὁποῖον σκεπάζουσι ταῖς πόνετζαῖς (вм. πόδνι-ζαῖς. Σχαρλ. въ р. ἀρτοπτεῖον), όταν ψήνουν ψωμί, ἢ ἄλλο τι.

„ Вчепкувамъ, ванѣ. гл. н. вчепкахъ (хващамъ нѣкого цврѣсто, щото да не може да се откачи отъ рѣцете ми, сир. като котката когато докани нѣкоя мышъ съ ноктите си) πιάνω, ψακῶνω (γραπατζώνω) καὶ κρατῶ σφιχτά. = вгренцувамъ = доконувамъ.

„ Выкамъ, канѣ. гл. κράζω, φωνάζω, κραυγάζω, βοῶ. = хокамъ. 2) — нѣкого. φωνάζω τινά, προσκαλῶ. φωνῶ. = кликамъ. § фр. выкни го или выкай го = φώναζέ τον = повикай го = кликай го. § какво го викать. πῶς ὀνομάζεται. § выкаше да дойде. ἔλεγε νά ἔλθῃ (вм. думаше) § ты выкашъ. σὺ λέγεις (= ты говоришь) § посл. выкать ли те иди, гонять ли те, бѣгай ὅταν σέ προσκαλῶν ὕπαγε, καὶ ὅταν σέ διώχνουν φεῦγε.

„ Вѣра. с. ж. πίσις, θρησκεία. 2) вѣрованіе, πίστευσις, τό πιστεύειν (Такова е Евангелското „ аще не вижу, не иму вѣры “ Εἰ μὴ εἶδω, οὐ μὴ πιστεύσω. 3) = вересія (кредитъ). като що ви-каме, земамъ, или давамъ на вѣра. παίρνω ἢ δίδω τι βερεσέν. § фр. тако ми вѣра. μὰ τὴν πίσιν μου. (шопете выкать, вѣра ми, като Бога ми, безъ тако). хващамъ вѣра=повѣрувамъ. § куче и т.... вѣра нематъ. ὁ σκύλος καὶ ὁ δὲν ἔχουν πίσιν (ὁτλ. δὲν πρέπει νά τοὺς πιστεύη τις).

(Слѣдува.)

Н О В Ъ С Т Ъ

СВѢТЛОЕ ВОСКРЕСЕНІЕ

или

ВЕЛИКЪ-ДЕНЬ

Преводъ

Р. ФИЛИНОВЪ.

Продълженіе отъ Год. 2, Кн. 21, стр. 697.

Джхъ-тъ го въспря предъ едно-то отъ тѣзы събрація.

— „ На „ хортуваше единъ дебелъ Господинъ, азъ твърдѣ добръ незнаѣхъ това, това само знаѣхъ, че той умря. „

— „ Кога? „ попита другыа-тъ.

— „ Въ тѣзы нощъ, ми ся чини. „

— „ Какво такова ся случи съ него? „ попыта третыа-тъ Господинъ съ червено лице и увисна-лъ като у мисирекъ носъ.

— „ Азъ вече мисляхъ, че той не ще да умре. „

— „ Богъ знае какво, „ отговори пръвья-тъ.

— „ Ами пари-тъ му какво станаха? „ попита сѣщія-тъ.

— „ За тѣхъ нищо не съмъ чулъ, „ каза пръвья-тъ Господинъ, „ знаѣхъ само, че отъ пары-тъ му нѣмамъ никаква полза, да и на опело-то му, ми ся чини, нѣма никои да отиде. „

— „ Ные сички треба да отидемъ „ каза другыа-тъ съ смѣхъ.

— „ Азъ бы отишелъ, ако бѣхъ знаѣлъ че ще има добро угощеніе, „ отговори Господинъ-тъ съ повисна-лъ носъ.

— „ Да той и въ гробъ-тъ не може заспа, щомъ помисли че на погребеніе-то му нѣхъ угощавать, „ забѣлежи нѣкой си.

Слѣдъ тѣзы думы издигна сѣ голѣмъ смѣхъ.

Сички, колкото разговариваха, распрѣснаха ся по други-тъ събранія. Тѣ бѣха познайници-тъ на Скруга, и той бѣше ся вече приготвилъ да поиска обясненіе отъ Дѣхътъ що означаватъ тѣзы разговори, нѣ призракъ-тъ ся понесе на долу по улица-та, показующе на две-тъ фигури, които разговариваха по между си. Тѣ, подобно, бѣха неговни позцайници — хора богати, околъ които Скругъ твърдѣ ся навѣрталъ и ся стараялъ въ мнѣніе-то имъ да бѣде горенъ. Той начна да ся услушва въ разговоръ-тъ имъ.

— „Какъ сте днесъ? „ попита единъ-тъ.

— „Благодариме Бога, „ отговори другия-тъ.

— „А знаешъ ли, че дѣртыатъ скѣперникъ си доживѣ въкъ-тъ? „

— „Да, азъ чувахъ „ отговори той съ хладнокровіе. —

— „Простете! „ и тѣ ся растанаха; повече нищо не ся хортува. Скругъ, отъ напредъ неможе да разумѣе каква важность придава дѣхътъ на тѣзи пусти и празны разговори; нѣ, като подозрѣваше въ тѣхъ друга скритна мысль и полезенъ урокъ за себе си не истарва ни едно слово.

Въ това врѣмя тѣ заминуваха по край кантора-та, и той загледнѣ въ прозорецъ-тъ, надѣясъ че тамъ ще види себе си; нѣ за удивленіе-то му за столь-тъ сидѣла друга неизвѣстна нему фигура.

Той ся обърна, нѣ предъ него, въ сѣщо-то тъмно и спокойно положеніе стоялъ, съ распростряна рѣжа призракъ-тъ. Скругъ ся растрепери и почувствова хладъ по сички-тъ си жили . . . , а между това тѣ ся намѣриха въ отдалечениж-тъж часть на градъ-тъ, гдѣ-той никога не е ходилъ, а ѣкъ знааялъ само по безславіе-то ѣ.

— То былъ рѣдъ отъ шизки, окалены, почти развалены къщи, отъ които погледвала сирмашія; отъ късички-тъ прозорцы раздава-

ха ся мръсны иѣсны; на улицы-тъ, освенъ едни испокасаны фигу-
ры друго нищо не можеше да ся види.

Въ едиж-тъ отъ тесны-тъ улочки тъ ся въспрѣха предъ не
свѣсѣмъ отворенны-тъ врата изъ-за които поглѣдвала дърта и ис-
покасана фигура околъ която нахвърлени бѣха купове парцали.

И щомъ Скругъ и призракъ-тъ ся въспряха, какъ въ сѣщж-
тъ минута жена забардена съ кърпа и съ бохча подъ мишница-та
си прокрадвашеся въ тяхъ. Подиръ ѱ съ подобно облякло и бохча
сѣдваше друга. Когато тъ ся сблизиха голѣмъ смѣхъ избухнѣ изъ
помежду имъ, къмъ кого-то наскоро ся присѣдини и гласъ-тъ на
домохозяннѣ-тъ.

— „ Требваше ли такъвъ случай—да ся срещните тука и
две-тъ; сѣдба, сѣдба ! „ хортуваше една-та отъ тяхъ.

— „ Вы, каквото ми сѣ струва, не можехте въ по добро мѣ-
сто да ся срѣщните „ Отговори домохозянѣ-тъ, „ и надѣвамъся,
че ные сички сме стары познайници; Молѣж заповѣдайте въ внѣ-
трешны-тъ покои, и дозволете мы, пѣкъ азъ да затворѣмъ врата-та „
И го затвори съ ключалка-та. Когато тъ влѣзоха една-та отъ жены-
те обърнѣся и значително поглѣднѣ на другж-тъ.

— „ Какво ты тѣй като поглѣдвашъ на мене ? „ Отговори
друга-та. „ Надѣвамъ ся че ные не треба да сѣ сърдимъ за съ-
каква малость.

— „ Надѣвамъ ся, че не треба, „ отговори старицѣ-тъ съ
дрипи-тъ.

— „ Мигаръ мыслишь че е повредило нѣкого, „ крищеше
друга-та, показуя на бохча-та си. „ Надѣвамъ ся, че само покой-
ныкж-тъ.

— „ И наистинна „ Отговори познайпа-та ѱ съ смѣхъ, „ ако
искаше той да уварди подиръ себе си имотъ-тъ си, — защо не
помысли той за това още при животъ-тъ си и не може никого да
привържи къ себе-си ? Тогава бы имало кой да го нагледва и пе-

умрѣлъ въ старостѣ си самѣнакъ отхвърленъ отъ сички-тъ като песъ.

— „Още съ по тежко слово можеше да го еравнишь... „

— „Стига „прикъсниѣ друга-та, — „азъ бы ся съгласила; слова-та да бждатъ по легки, а бохча-та по тежка, и признавамся, че ако ми ся бѣше случило нѣщичко още подъ рѣжж-тъ азъ небы го оставила. „

— „Е, стига. Да ся уловимъ вещь за работа. Θεодоровичъ я развържи тѣзъ бохча — и кажи ми, съ една дума, колко ще да-дешъ ?

Бохча-та развързаха; вижтри намериха кърпы, пишкири пѣколко сребарни лѣжици и вети обуши. Θεодоровичъ забѣлежи на стени-тъ за колко е оцѣнилъ нѣща-та и имъ ѣж обяви. „По вече ни едиѣ парѣ—ако искате продайтеми ги. „

На това не быде никакво противорѣчїе и пары-тъ бѣха отчетены.

— „Е, сега пѣкъ мойтъ бохчѣ, „обърнася кѣмъ него друга-та жена.

И той извади отъ неѣж едиѣ тежекъ възелъ.

— „Що е това? пердета отъ кровать-тъ ? „

— „Тѣй пердета „отговори тя съ смѣхъ.

— „И ты ги повлечи още когато той лежаше на него ? „

— „До сушь тѣй. „

— „Азъ съкога съмъ хортувалъ че ты си юнакъ-бабичка и на съкадѣ ще си пробьешъ пѣтъ. „

— „Надѣвамъ ся че нищо не щѣ испусиѣ отъ рѣце-тъ си, какво-то и да се неулучи, и още за такъвъ, като той!.....отговори тя спокойно „гледай да не окирливишь покривжж-тъ му и ризжж-тъ. „

— „Покрывка-та ли му ? „

— „Чїа бы ты помыслилъ ? Той и безъ тѣхъ не бы насти-

мѣлъ !

— „ Какво пъкъ прибрѣщашъ рызѣ-тъ, нѣма ни единъ дупчи-
ца по ней; тя е отъ най хубавы-тъ му, още отъ Голандско пла-
тно ! „

— „ Тѣ щѣхъ съвсѣмъ да ѣхъ погубѣтъ, ако не бѣхъ азъ. „

— „ Какъ да ѣхъ погубѣтъ ? „

— „ Ей тѣй, за погребеніе-то му, отговори жена-та съ сѣхъ
„ нѣкой си искаше да го облече въ ней, нѣ азъ недадохъ. За не-
го е добра и памучена „

Скругъ съ страхъ ся услущваше въ тозы разговоръ, и когато,
при свѣщикъ-тъ свѣтликъ разгледваха нѣща-та му тѣ по вече при-
личаха на діаволы, нежели на человѣцы.

Когато пары-тъ бѣха ѣ вещь дадены, — ха, ха, ха, „ про-
дѣжавала тя, „ твърде добре станѣ, че той при животъ-тъ си
испѣди сички-тъ си роднины; — ные ще ся въсползвахме слѣдъ
смерть-тъ му.

— „ Дѣхъ, „ извика Скругъ, като треперяше съ сичко-то си
тѣло, „ азъ хубаво видяхъ, че и мене мя е чѣкала подобна сѣдба;
живѣяніе-то ми мя е водило къмъ това. Нѣ Боже мой, що е това
още ? „ и той отстѣпи нѣколко разкрача на задъ. Сце-
на-та ся умножи; и Скругъ стоеше до постелкѣ-тъ, на която ле-
жало, подъ покривкѣ-тъ щото хладно и не движимо. Уда-
ѣта бѣше доволно освѣтена, и какъ той да ся не вглѣдва, нѣ ни-
какъ не можя да ѣхъ разглѣдѣ. Слаба-та свѣтлина отъ прозорецъ-тъ
падаше на постелкѣ-тъ, и ней лежалъ захвърленны-тъ, испокра-
дени-тъ и отъ никого не оплаканны-тъ трупъ на този чиякъ
. и никой, макаръ отъ христіанско милосердіе, ако не отъ
любовь, не го е варделъ, и не правилъ надъ него молитвѣ

Скругъ поглѣднѣлъ на призракъ-тъ; — негова-та неподвижна
рѣкѣ показвала на главѣ-тъ. Покривка-та была тѣй небрежно на-
мѣтна-та, щого съ най малко-то движеніе на прѣсты-тъ си возмо-

жно бы было да ся издигни и лице-то му да ся одвие. Той помысли за това, нѣ рѣка-та му бѣ безсилна.

О, хладна, жестока, тежка рѣка, смерти! утврди тука престолъ-тъ си и украси го съ сички-тъ си ужаси, защото безъ прекословности царствовашъ тука! — нѣ ты неможешъ да властвуашъ, както искашъ, надъ любимѣ-тъ, благословляемѣ-тъ; и отъ сички-тъ почитаемѣ-тъ главѣ. — Рѣка-та тѣй же тежка, и ако ся поиздигни, ще падни долу съ сѣщія-тъ слухъ и мъртъвъ звукъ; — сърдце-то подобно недвижимо, кръвъ-та замръзнала и жили-тъ вечъ не тупѣтъ; — нѣ тѣзи рѣка бѣше сѣкога отворена за бѣдни-тъ, щедра за милость и подаваніе, и сѣкога вѣрна на себѣ си; — това сърдце не чувствовало страхъ, не ся е страшило и свивало предъ тебе, то бѣше горещо-и любяще, и тѣзи жили никога не сѣ треперили за ничтожна страсть, затова и смърть-та е безвластна надъ васъ и неможе да убезобрази Божіятъ ликъ тамъ дѣ-то сѣщѣ-тъ смърть не го е измѣнила! Удари го, смърть, съ своѣтъ си тежкѣ косѣ, — нѣ негови-тъ чисты работы живѣять и слѣдъ него и разливатъ благословеніе на алчущи-тъ чловѣцы, и память-та му дълго цѣвти и благоухава въ мѣръ-тъ!

Нѣмало гласъ, който да би шепнѣлъ на Скруга тѣзи думы, нѣ той ги чулъ какъ бы въ сѣщія-тъ въздухъ, който окружаваше покойникѣ-тъ.

(Слѣдва).

ОТЪ СБОРНИКЪ-ТЪ

на

Ив. Стефчеви.

I

Признательность.

Стояна бѣда бѣдили,
Че ходилъ Стоянъ хайдутинъ.
На два го друма вардяха,
На третиятъ го хванаха,
У старъ го попа запряха.
Попъ-тъ си има двѣ моми,
Третя-та млада невяста.
Невяста ту вънъ ту вътре.
Стоянъ невѣсти думаше:
Невясто, Попова снахо!
Твой ли сж тыя двѣ зжлви?
Или сж отъ махалж-тж?
Я речи, мари, зжлви си,
Зжлви си на по малкж-тж,
Рызата да ми опере, рызата и чюрапы-ты
Днесъ петъкъ, утръ сжббота,
Въ други день свята недѣля,
На колъ ще да ме набіятъ,
Отъ далечъ да ся бѣлѣя.
Стояна на колъ набиха
Срѣдъ село на белѣнки-ты,
Дѣто момы-ты бѣляха.
Руска си платно бѣлеше,

Стоянь отъ колъ-тъ выкаше
Руске ле русо момиче . . .
Я дай ми Руске водица
Водица колко съ лажница
Съ твоето жълто чехълче,
Душята да ми излезн.
Руска Стояна послуши
Та си му водж занесе.
Стоянь си Руски думаше:
Руске ле, русо момиче!
Видишь ли, Руске, видишь ли?
Видишь ли поле широко!,
И въ поле дръво високо,
И подъ дръво-то бѣлъ камыкъ?
Ты си камыкъ-тъ отхлуни,
Та ся иманье назими,
Иманье жълти жълтици,
Та си Стояна помяни.
Като си Стоянь издума
Отъ душа си ся раздѣли.

II.

ОТМЪЩЕНИЕ.

Събрали ся сж Попове,
Попове, селски кметове,
Кметове и чорбаджии,
Тежка бирія да пишатъ.
Писали кому писали ,
И до Никола редъ дойде.
Николовъ чичю думаше:
Селяни, селски кметове!
Пишете кому пишете,

На нашъ Никола най много;
Че има нашій Никола
Русы хубавы биволю
Съ коприяны чюловы.
И съ позлатени чулбури (синджири)
Николу ся жялба нажяли,
Та че си у тяхъ отиде,
Та на мама си думаше:
Я дай ми, мамо, сюртмето,
Сюртмето іоще турбата,
Да ида, мамо, да ида,
На тиха бѣла Дунава,
Да уловиъ рыба пистръва,
Та чичя да си призова
Че ми е добро направиль
Та ми бирія надписа.
Мама Николу подаде
Сюртмето іоще турбж-тж
Стана Никола отиде
На тиха бѣла Дунова
Та рыба да си налови.
Хвърли Никола сюртмето
У тиха бѣла Дунова.
Не ся улови рыба пистръва
Нъ ся уловила глава челѣшка
Челѣшка скоро заклапа.
Като я турна въ турбж-тж,
Стана Никола отиде
На чичюви си хармани
Пжхна главата въ купенъ-тъ
Па си Никола отиде

При селски попы, кметовы,

И си имъ дума думаше:

Попове, селски кметове !

Вый чичя какъ го знаете ?

У него хора замръкватъ,

Замръкватъ и не усъмватъ.

Николовъ чичю думаше:

Селяни, селски кметове !

Елате у дома тръсѣте.

И ако нещо наидете,

Жена м' и дѣца робете

А мене живъ убѣсете.

Тръсили что сж тръсили,

И нищо не намѣрили.

Никола дума думаше:

Идете и на харманъ-тъ.

И на харманъ-тъ отишле,

И на харманъ-тъ тръсили,

Тръсили и намѣрили

Една ми глава челѣшка

Челѣшка скоро заклана.

Жена му дѣца робиха

И него живъ убѣсиха.

СТЪВРЕМЕНИА ЛЪТОШИСЬ.

Български-тъ Книжици, макаръ и да ся забавиха въ излѣзваніе-то си поради промѣнѣ-тъ на съчинителя имъ, се имѣтъ обаче да кажѣтъ нѣщо, спорѣдъ програмѣ-тъ си, за съврѣмenni-тъ по важни дѣла и происшествіа кои-то сѣ станѣли както въ Отоманскѣ-тъ дръжавѣ, тѣй и по вѣнъ отъ неѣ, и особено за онѣзи изѣтъхъ, кои-то по много интересувѣтъ Българскій-тъ народъ.

И тѣй прѣво да поглѣднемъ около назн си и да видимъ, какво достоѣбѣлѣжително имамн да іавимъ относительно до врѣвежѣ-тъ на распоряженіа-та правителствени за благо-то на вснчки-тъ вѣрно-подданин Султанови и относительно до ходѣ-тъ на наше-то народно напрѣдваніе, тачи тогава да си обрѣнемъ вниманіе-то врѣхъ движеніа-та и дѣйствиа-та, кои-то ставѣтъ въ осталнѣ Европѣ.

Правителство-то на Н. Имп. В. Султана, както ся бѣ извѣстило въ дирніѣ-тъ Книжицѣ на миналѣ-тъ години, ся дѣятелно труди за да приведе въ по добро състоіаніе финанси-тъ на имперііѣ-тъ и има надежда, чи трудове-тъ му по този прѣдмѣтъ ще да ся увѣнчаѣтъ съ пѣленъ успѣхъ.

Подписка-та за акціи-тъ на будущѣ-тъ Банкѣ турскѣ, на коіѣ-то главни-тъ членове ся обнародваха отъ Вѣстници-тъ (гл. малк. листъ на Блѣг. брой 41) ся веке сврѣшила, по извѣстіа-та на

Journal de Constantinople, и подписаний-тъ капиталъ ѳе два пѣти по голѣмъ отъ онзи, кой-то ся иска за банкѣ-тѣ.

Финансова-та комисіѳа, за кой-то бѣха тоже говорили дѳирни-тѣ Книжици, като състоѳаща все отъ просвѣщенни мѣжѳе, произвожда отъ своѣхъ стрѣнѣхъ всѣкій день тврѣдѣ добри слѣдствіѳа.

Правителство-то, като ѳе турѳло тврѣдо рѣшеніе да си устрои финанси-тѣ, да положи постоѳанство въ теченіе-то на монети-тѣ рѣшило, както ся каза непрѣмѣнно да прибере каймета-та. Слѣдъ други-тѣ мѣрки, кои-то прѣдприѳе то за да изврѣши това дѣло, къмъ кои-то ся главно отнася заемъ-тѣ отъ петъ милліона англійски лири, то ѳе рѣшило за съврѣшенно прибиране на хартиени-тѣ пари, отъ коѳе-то ще произлѣзе не малка полза за финанси-тѣ на Имперіѳ-тѣ и за сами-тѣ поддани найпаче за онѣзи, кои-то, гдѣ-то живѣѣтъ въ Столицѣ-тѣ, да тури ѳединъ общъ налогъ врѣхъ тѣзи дѳирни-тѣ. И тѣѳ всички-тѣ жители на Цариградъ съ прѣдмѣстіѳа-та му, освѣнъ сиромаси-тѣ, ще сѣ длѣжни да способствувѣтъ отчасти на съврѣшенно-то оттегляніе на каймета-та, безъ участіе-то на провинціѳ-тѣ. Тази мѣрка не ѳе обидна за Цариграждани-тѣ, [защото тѣ само сѣ могли и да печелѣтъ и да губѣтъ отъ каймета-та, кои-то на вѣнъ не сѣ ся пуцали.

Налогъ-тѣ, кой-то ще да имъ ся тури, ще да бѣде, спорѣдъ Ж. де Константинопль, врѣхъ кириѳ-тѣ на кѣщи-тѣ, кои-то сѣ было въ самѣ-тѣ Столицѣ, било въ нейни-тѣ прѣдмѣстіѳа, и ще да ся простре даже врѣхъ иноземни-тѣ поддани.

Безъ да упомянувами тука за други-тѣ дѣѳаніѳа на Императорско-то Правителство, за кои-то свѣдѣніѳа-та ни не сѣ ѳе еще пѣлни нѳѳ молимъ читатели-тѣ да ни позволѣтъ да прѣмѳинемъ къмъ другъ прѣдмѣтъ, кой-то не малко интересува наши-тѣ съотечественници, отколко-то рѣчени-тѣ прѣдприѳатіѳа и дѣѳаніѳа на Правителство-то, сирѣчь къмъ наши-тѣ отношеніѳа съ Грѣци-тѣ.

Блѣгарски-тѣ Книжици, като длѣженствующи да бѣдѣтъ органѣ,

чрѣзъ кой-то да ся явява и свършва въ нѣкоя степень просвѣщеніе-то на Българе-тѣ, не могатъ да бѣдѣтъ равнодушни къмъ единъ такъвъ прѣдмѣтъ, отъ който толкова много зависи, наше-то народно развитіе и напреднуваніе. И тѣ дѣйствително изпълняваха длѣга си отъ тѣзи стрѣли при досегашній-тѣ си дълбокоученъ съчинитель. Тѣ нееднократно упоминаваха за народній-тѣ грѣцкій съборъ, кой-то ся състави въ Патріаршіѣ-тѣ за да нарежда црковны-тѣ дѣла на Грѣци-тѣ и Българе-тѣ и да унищожи причини-тѣ на постоѣнни-тѣ жалби, кои-то ся възнасѣха къмъ Правителство-то отъ всѣкое почти мѣсто врѣхъ високо-то грѣцко духовенство, найпаче отъ Българско, и нееднократно такаже си възвишаваха гласъ-тѣ срѣщу неправедни-тѣ рѣшенія на този съборъ, кой-то като състоящъ исключительно почти отъ грѣци не глѣда да унищожи съществующи-тѣ злоупотребленія въ црѣквѣ-тѣ, ами ся само стара да упазн матеріалній-тѣ интересъ на грѣцки-тѣ владци и като да узакони съ този начинъ неправедно-то имъ обнасѣне съ подчипени-тѣ имъ христіене, безъ да помисли за благо-то и нужди-тѣ на црѣквѣ-тѣ.

Сега, като дѣла-та на този съборъ дохождѣтъ веки въ окончаніе, безъ да свърши той онуй, за коіе-то ся призва и найпаче безъ да промисли да удовлетвори на справедливи-тѣ жалби отъ стрѣли-тѣ на Българе-тѣ, кои-то (жалби) и бидоха главна причина на негово-то съставене. Български-тѣ Книжици, не само не ще оставѣтъ до сегашній-тѣ си пѣтъ, но ако ѣе възможно, ѣеще по много мѣсто ще давѣтъ въ страници-тѣ си на всичко това, що ся отнася до стремленія-та на Българскій-тѣ народъ за освобожденіе-то му отъ незаконно-то иго на грѣцко-то духовенство, и до постъпки-тѣ на туй дирне-то, за да продлѣжи господство-то си врѣхъ Българе-тѣ, въ ущербъ на народность-тѣ имъ и на само-то Православіе. Като излагѣтъ дѣла-та на тѣзъ и онѣзъ стрѣли, и като правѣтъ безпристрастни разсѣжденія врѣхъ тѣхъ, тѣ негли ще

сѣдѣйствуваѣтъ да насрѣдчуваѣтъ слаби-тѣ и чистосрѣдечни-тѣ срѣ-
щу силни-тѣ и лукави-тѣ и съ туй да помагѣтъ да ся сврѣши рас-
пря-та за полза и миръ на восточнѣ-тѣ црѣквѣ, коѣа-то въ сега-
шно-то врѣмя при вѣтрешно-то си неустройство страда и има, мо-
же, іеще по много да страда отъ вѣншни нападеніѣа.

Колко-то за сега нѣй ще ся задоволюваами само да изло-
жимъ вкратцѣ движеніѣа-та на Пловдивски-тѣ Българе, кои-то тѣ
направиха въ дирній-тѣ мѣсяцъ на 1859 год. и въ начало-то на
тѣзи 1860-та за да придобіѣтъ законно-то си право да слушаѣтъ
Богослуженіе-то на матерній-тѣ си ѣзикъ.

Пловдивци-тѣ, кои-то сѣ имали нещастіѣе да бѣдѣтъ до неда-
вно іедни отъ най погрѣчени-тѣ Българе, отъ нѣколко години на-
самъ ся събудиха отъ заспиваніе-то, въ коѣе-то бѣха ги
потопили Гръци-тѣ съ одимяваніе-то отъ древній-тѣ грѣц-
кій тиміанъ и като осѣтиха вредително-то му дѣйствиѣе,
станѣха примѣръ за други-тѣ си съотечественници по усердіѣе-то
и ревностъ-тѣ си за освобожденіе-то отъ вліѣаніе-то на грѣцизмъ-
тѣ. Тѣ прѣви ся подигнаха съ постоѣанство и тврѣдость срѣщу грѣц-
ко-то духовенство, като начинѣха да ся забраниѣтъ словомъ срѣщу
непристойни-тѣ и неправедни-тѣ постѣпки, кои-то изврѣшиваше по
мржду тѣхъ прѣдшественникъ-тѣ на сегашній-тѣ имъ владика Пансіѣ,
Митрополитъ Хрисантъ. Тѣ прѣви разгласиха страданіѣа-та на Блъ-
гаре-тѣ отъ Грѣцко-то духовенство, като хванѣха да ся оплаквѣтъ
печатио отъ священоначалникъ-тѣ си, кой-то дѣйствуваше по
сѣщо-то наставленіе и по сѣщій-тѣ духъ, отъ кои-то ся руково-
дѣха и други-тѣ му събратіѣ изъ Българско. Оттогава на насамъ,
колко-то прѣчки и да осѣщаха, тѣ не сѣ прѣставали да дѣйствиу-
ваѣтъ въ исто-то си одушевленіе. Колко-то и да ся мѣчиха Гръци-
дѣ да спрѣтъ врѣвѣжъ-тѣ на тѣхно-то народно училище и да за-
тѣпчѣтъ проѣявленіе-то на Българскѣ-тѣ народностъ въ града имъ,

всички-тъ имъ враждебни постѣпки не само чи останѣха безъвѣстакъвъ уснѣхъ, но іеще имаха туй дѣйствиє, чи възбудиха въ Пловдивци-тъ іеще по на дълбоко народно-то имъ чувство и го іеще по силно распалиха. Напразно дигаха, слагаха, доказваха, мѣмраха, и ги клеветиха Гръци-тъ; напразно писа Цукала-та низскѣ-тъ си либелж: всичко това бѣше като възпламенително вещество за разгарѣніе-то и разширяваніе-то на народнѣ-тъ имъ искрѣ.

Стараящияся отъ день на день да си възобновиѣтъ народность-тъ и да іѣ поддрѣжѣтъ противъ нападеніѣ-та отъ Гръци-тъ, и дѣйствующи по духъ согласіѣ и миролюбіѣ тѣ іеще отъ прѣдъ три години, подавали молбѣ до Цариградскій-тъ Патріархъ да имъ се даде разрѣшеніе да ся чите и пѣіе въ нѣкоіѣ отъ черкови-тъ имъ на Български. Но Патріархъ-тъ като ся сторилъ глухъ на тѣзи имъ молбѣ, и тѣ слѣдъ нѣкое врѣмѣ били изнуждени да повтаріѣтъ и като нѣмало отговоръ и тозъ пѣтъ, даже да іѣ потретіѣтъ. Найпослѣ, като видѣли, чи и на третѣ-тъ имъ молбѣ не ся праща никакъвъ отвѣтъ отъ Цариградъ, тѣ рѣшили, да си дозволіѣтъ на 29 Ноемврій отъ истекущѣ-тъ години въ іеднѣ отъ черкови-тъ на града имъ, направени съ тѣхно иждивеніе и прѣдстоіаніе, а именно въ Св. Богородица баремъ чтеніе-то на апостола по матерній-тъ имъ іазикъ, и що рѣшили направили. Но безразсудни-тъ Гръци поглѣднѣли въ фанатизма си на тѣзи законнѣ постѣпки отъ стрѣнѣ-тъ на Българе-тъ, като чи да іе била тя покушеніе за скверненіе на храмъ-тъ и въ безумно-то си разіаряваніе заченѣли даже бой съ іединовѣрни-тъ си Българе. На другій-тъ день 30 Ноемврѣ неспотови-тъ били готови по сѣщѣ-тъ причинѣ да направіѣтъ іеще по много чіудости въ дома Божій, но наши-тъ Българе умѣли да ги въздрѣжѣтъ въ длѣжни-тъ прѣдѣли и чели не само Апостолъ-тъ на Българскій іазикъ; но и много отъ пѣсни-тъ испѣли по него. На 5, 6, 12 Декемврѣ Гръци-тъ се тѣй нарушавали съ неистовство-то си благоговѣніе-то и тишинѣ-тъ на Богослуженіе-то, поради

четеніе-то на нѣкои пѣсни и молитви по Български. Тѣй като подобни смущенія ставали не само въ црѣквѣ-тъ но и вънъ по града, понеже Гръци-тъ, заслѣпени, отъ фанатизма си, сѣ прѣдавали на различни лудости и правили различни нападенія врѣхъ Българе-тъ. Но Негово Прѣвосходителство, Пловдивскій Миттесарифъ, ся почелъ за длъженъ да издире главни-тъ виновници на тѣзи смущенія и да приеме двѣтелни мѣрки за въспираніе-то имъ. Най послѣ Гръцкій-тъ патріархъ, отъ неговѣ стрѣжъ като ся научилъ за постѣжъ-тъ на Българе-тъ, и за лудости-тъ, съ кои-то ѣхъ съпровождавали Гръци-тъ, видѣлъ чи не ще веки да може да ся удрѣжи на пълно еллинизъмъ-тъ въ Пловдивъ и, като ся побоялъ отъ да не му наложѣтъ да отговаря за смущенія-та принуденъ билъ да даде на Българе-тъ дозволеніе да читѣтъ по Български въ двѣ черкови, отъ іединъ-тъ само стрѣжъ, или пакъ, ако не ѣе угодно това на Гръци-тъ то въ іединъ-тъ да ся чете іединъ пакъ само Български, кога-то въ другѣ-тъ ся чете само Гръчки, и тѣй непрѣмѣнно да ся чите и въ тѣзи и въ онѣви черковѣ ту само Български, ту само Гръчки. Но и послѣ това разрѣшеніе отъ Патріархъ-тъ Гръци-тъ не ся успокоили. Тѣ даже дрѣзлили да нарушѣтъ миръ-тъ при четеніе-то на патріаршеско-то писмо, съ кое-то ся давало дозволеніе да ся чете въ црѣкви-тъ по Български. Въ домъ-тъ Божій произлѣзли отъ тѣхнѣ стрѣжъ неистови виновци, блѣсъци, борби, вѣнъ по пѣтища-та нападенія врѣхъ личности; хвърлили ся даже и пушки врѣхъ Българе-тъ.

Колко-то сѣ за почетъ и ублажаваніе Пловдивски-тъ Българе, чи като ся въодушевили съ пародно чувство, най драгоцѣнно-то за іединъ народъ, искали да приѣмѣтъ правдини-тъ си по закопенъ пакъ и при всички-тъ тѣзи смущенія вардили умѣренность и благоразуміе, толкозъ по голѣмо негодованіе и отвращеніе заслужѣтъ Гръци-тъ чи сѣ противили на Царски-тъ уложенія и ся мѣчили да спирѣтъ развитіе-то на свои-тъ іедновѣрни съграждане, къмъ

кон-то тѣ трѣбуване да питаѣтъ чувства любовни и дружески. Но тука сѣ пакъ виновни онѣзи, кон-то сѣ систематически дѣйствуваѣ да потѣпчѣтъ Българскѣ-тѣ народностъ та виушили този духъ и на простѣй-тѣ народъ.

Гръци-тѣ, и найпаче Архипастири-тѣ имъ, ако имѣха малко умъ и здравъ разсѣдителностъ, трѣбуване да разумѣѣтъ, чи отношеніѣ-та, кон-то искѣтъ тѣ да упазѣтъ откъмъ Българе-тѣ и за напрѣдъ, сѣ не само несправедливи но и съвсѣмъ неестественни, и чи ѣдинъ пакъ, като Българскій-тѣ народъ всѣчувствува пакостъ-тѣ и неестественностъ-тѣ на тѣзи отношеніѣ, тѣ не могѣтъ веки да сѣ продължавѣтъ насилственно, колко-то и да лукавствува и да интересува високо-то духовенство и негови-тѣ съдружници; защото освѣнъ чи сѣ распаѣ отъ това поче народно-то чувство на Българе-тѣ и сѣ уголѣмява умраза-та имъ къмъ Гръци-тѣ, Императорско-то Правительство като веки знае тѣзи отношеніѣ, не ще да позволи нивга да сѣ онсправдува и тѣчи ѣдинъ такѣвзи народъ какво-то Българскій-тѣ, кой-то пазѣ дълбокѣ вѣрностъ и прѣданностъ къмъ Царя си, и сѣ трудолюбіѣ-то, честностъ-тѣ и многочисленностъ-тѣ си много ѣе по ползѣнъ на царство-то, отколко-го грѣцкій-тѣ, кой-то го ѣе до сега тѣпкалъ . Трѣбуваше Гръци-тѣ, казвами, да разумѣѣтъ това и да изберѣтъ другѣ ѣднѣ системѣ въ постѣпваніѣ-то си сѣ Българе-тѣ, щото да може да сѣ въздвори между два-та народа миръ и любовъ, както и изискува ѣднѣовѣріѣ-то, и ѣдиноподданостъ-та имъ; система, коѣа-то равномерно да сѣ дѣйствува за развитіѣ-то и на два-та народа, спорѣдъ високѣ-тѣ волѣ на възлюбленій-тѣ ни Султанъ. Но видѣся, чи тѣ сѣ толкози веки заслѣпили и помрачили отъ матеріалній-тѣ си интересъ, щото не могѣтъ, нито най макко, да разсѣждавѣтъ здраво, за поведѣніѣ-то, коѣе-то тѣ трѣбува да дрѣжѣтъ, за да сѣ ползувѣтъ въ будуще-то и два-та народа, а не само за малко вѣмѣ да сѣ ползувѣтъ нѣкои частни лица, или нѣкой частенъ класъ за повредѣ на

двѣ цѣли народности въ грядущи-тъ вѣремена. За това наши-тъ Българе трѣбува да постоѣнствуватъ въ исканіѣ-та си и да па-зѣятъ дълбоко съгласіе по между си, за да стане освобожденіе-то ни отъ духовно-то имъ иго по за скоро.

Ний ся радвами и ся считами щастливи, чи можемъ да кажемъ какви движеніѣ въ подобенъ разумъ станѣха въ нѣкои мѣста. Са-моковчане-тъ испѣдиха недостойній-тъ си Архипастиръ: Охридчане-тъ сѣ на умъ да искѣтъ слѣдъ смръть-тъ на досегашній-тъ си вла-дикъ, Архипастиръ съ свойства, кои-то изискуватъ нужди-тъ на о-круга имъ. Пловдивчане-тъ и тѣ подадаха протестъ срѣщу рѣше-ніѣ-та на грѣцкій-тъ съборъ. Тръновчане-тъ сѣ готови также да сторѣтъ дѣйствиѣ, какви-то ѣе пѣтно и законно, за да ся възбрани на този съборъ да направи най голѣмо-то онеправдуваніе врѣхъ българскій-тъ народъ. Нека побързѣтъ само и отъ други мѣста да направѣтъ длѣжи-тъ исканіѣ прѣдъ Правительство-то защото сега ѣе както ся нѣколко пѣти веки каза удобно и благопріѣтно вѣрме за наше-то изравнюваніе съ Грѣци-тъ въ црѣковно отношеніе.

Дано започната-та 1860-та година бѣде година на наше-то избавяніе отъ притѣснително-то управленіе, коѣ-то имѣтъ по Бъл-гарско грѣцки-тъ владци!

Политическия Дневникъ.

Въ дириж-тъ Книжницъ ся даде анализъ-тъ на славилъ-тъ онѣхъ брошюркъ: *Папа-та и Конгресъ-тъ* и ся бѣ рекло, чи тя произвѣла голѣмо впечатлѣніе наврѣдъ.

Даже и до сега това впечатлѣніе не ся іе изгладило. Наврѣдъ почти за неѣхъ хортуватъ и пишатъ, кои да опровергнатъ нейни-тъ начала, като пагубни ушъ, кои пакъ да изразѣтъ съгласіе съ начала-та кои-то тя повдига и да ги докажатъ іе ще по обстоятелно.

Читатели-тъ лесно могатъ да ся съѣятъ, като знаѣтъ веки съдржаніе-то ѣ какви хора сѣ писали противъ тѣзи брошюркъ, защо-то тѣ видѣха, за кого іе било нейно-то поѣвяваніе и най паче непріятель. Да, за папѣ-тъ и негови-тъ, тази брошюрка іе била пай много непріятна и по тѣзи причинѣ отъ тѣхъ прѣимуственно и главно пзлѣзоха възраженіа и отговори срѣщу неѣхъ. И вѣистиниѣ голѣмъ ударъ стана за надмении-тъ папѣ, като ся признаха законни постѣпки-тъ на онѣзи негови поддани, кои-то ся отложиха отъ власть-тъ му и като ся доказа, чи свѣтска-та власть негова трѣбува да ся ограничи и почти съвсѣмъ дигне, за благо-то на Католическѣ-тъ черквѣ и на всичкѣ Европѣ. По тѣзи причинѣ безъ да мислѣтъ за друго нѣщо освѣиъ за интереса си, папа-та и свързании-тъ съ него калугери попове и владици папищашки сѣ зели не на шагѣ да увѣряватъ хора-та, чи начала-та, кои-то проповѣдва брошюра-та сѣ невѣрни и пагубни. Тѣ наврѣдъ по Европѣ, гдѣ-то ги има, ся старали да расположатъ людско-то мнѣніе въ ползѣ за свѣтскѣ-тъ власть папскѣ. Тѣ гдѣ въ газети-тъ писали

отговори, гдѣ слова или просителни писма обръщали къмъ Правительства-та си и къмъ самага папѣ, за да си изразѣтъ мисли-тъ и сполучатъ да поддръжатъ папѣ-тъ.

Ний ще прѣдставимъ нѣкоп мѣста отъ това що ся је писало противъ знаменитѣ-тъ брошюрѣ, за да разберѣтъ читатели-тъ на явнио колко је заболяло папа-та и калугери-тъ му въ тѣзи критически за него обстоятелства отъ излѣзваніе-то ѣ въ свѣтъ, и отъ другѣ да видѣтъ за любопитство какви доказателства прѣдставляватъ тѣ за да поддръжатъ въ хора-та мнѣніе-то за необходимостъ-та на мірскѣ-тъ власть на папѣ-тъ: Вѣстници-тъ Европейски сега най много хортуватъ за тѣзи нѣща, кои-то разбута помянута-та брошюра.

Ето най прѣво какъ сѣ изразили за неѣ въ официалній-тъ журналъ римскій отъ стрѣж-тъ на папско-то правителство:

„ Явился недавно іедна безименна брошюра, напечатана въ Парисѣ, у Дидо подъ заглавіе: *Папа-та и Конгресъ-тъ*. Тазі брошюра је іедно истинно приношеніе, направено за революцій-тъ, іедно лукаво положеніе за опѣзи слаби умове, кои-то нѣмѣтъ вѣрно-сѣжденіе за да распознаватъ добръ отравѣ-тъ, коіа-то ся скрива въ неѣ, и іединъ скръбенъ прѣдмѣтъ за всички-тъ добри Католици. Съдржаніе-то, коіе-то има туй списаніе је възпроизведеніе на заблужденіа-та и оскорбленіа-та *блзвани* толкова пѣти противъ свято-то сѣдалище и толкова пѣти побѣдоносно опровергнѣти, сѣ какво-то упорство и да сѣ ги поддръжали противорѣчущи-тъ на истинѣ-тъ. Ако цѣль-та, коіѣ-то си је прѣдложилъ съчинитель-тъ на брошюрѣ-тъ, је била случайно да уплаши онова, кому-то угрожавѣтъ сѣ толкова голѣми нещастіа, този съчинитель може да бѣде умѣренъ, чи онзи, кой-то има на стрѣж-тъ си право-то, кой-то ся упира всецѣло врѣхъ тврѣди-тъ и непоколебимі-тъ основаніа на справедливость-тъ, и особенно кой-то ся поддръжа отъ покровительство-то на царь-тъ надъ царіе-тъ, нѣма, безъ

сѣмѣніе, никаквѣ причинѣ да ся боя отъ казни-тѣ на чловѣци-тѣ“.

Во Франціѣ, отгдѣ-то ѣе излѣзла брошюра-та, ся не само писало и хортувало доста срѣщу неѣ, но даже ставали движеніѣ отъ рекигіозни-тѣ общества за поддрѣжане на папѣ-тѣ, тѣѣ щото Constitutionnel ся видѣ длѣжна, за да ги умири, да имѣ напомними обѣзаниности-тѣ, кои-то не имѣ дозволявѣтъ да ся намѣсвѣтъ въ политически работи.

Въ Пруссіѣ пакъ и Ирландіѣ ся подавали на правителство-то писма за зашитѣ на папѣ-тѣ.

Ето пѣкои мѣста отъ писмо-то, коѣ-то подали католически-тѣ епископи въ Пруссіѣ на княза управителя, относительно до цѣлость-тѣ на папски-тѣ земи:

„ Св. отецъ, кажѣтъ тѣ въ писмо-то си, не ѣе за насъ епископи, ѣединѣ чуждѣ монархѣ, кой-то ни зановѣдва по сѣщо-то право, по коѣ-то и нашѣ-тѣ Царѣ и Господарѣ. Не, разумѣва ся; нѣѣ почитаме въ него, князя на Апостоли-тѣ, прѣемника на Св. Петра, и туй почитаніе, далечѣ отъ да засрами или да умали нашѣ-тѣ покорность, нашѣ-тѣ вѣрность, и нашѣ-тѣ любовь, кѣмѣ нашѣ-тѣ Господарѣ, ѣѣ само умножава, утврѣдява и освѣщава.“

„ Папа-та, кой-то не ѣе подданиѣ на никой монархѣ, принадлежи на всички-тѣ народи, между кои-то католическа-та вѣра има членове, на кои-то той ѣе врѣховенѣ руководитель, пастирѣ и духовенѣ отецъ и той принадлежи слѣдователно и намѣ. Наше-то вѣрваніе ся опира врѣхѣ негово-то апостолско сѣдалище. Повѣрено, на негово-то варденіе, то (вѣрваніе-то) ѣе неподвижно, и туй вѣрваніе ни налага, като безусловнѣ длѣжность, повиновеніе вѣвъ сички-тѣ врѣменни дѣла а тѣѣ и непотрѣсаемѣ вѣрность, коѣ-то сме длѣжни да имаме, като подданиѣ.“

По сѣщи-тѣ причини Римѣ и земля-та подчинена на св. прѣстолѣ не сѣ за насъ ѣдно чуждо политическо господарство тѣ сѣ както ги наричѣтъ, ѣединѣ-тѣ Столица на Католическѣѣ-тѣ мѣрѣ, а

друга-та господарство на църквѣ-тъ. Тѣ прѣнадежѣтъ на Католическѣ-тъ църквѣ, а чрѣзъ туй, и на всички-тъ Католици по земѣ-тъ. Католици-тъ на всички-тъ страни и на всички-тъ епохи направиха Римъ туй, коѣ-то ѣ той, сѣдалище на католическѣ-тъ вѣрѣ, станѣвшее достоуважително и священо, поради присѣтствіе-то на папѣ-тъ. Папа-та ѣ придобилъ и съхранява Римъ и наслѣдіе-то Св. Петрово, като врѣховенъ началникъ на църквѣ-тъ. Това ѣ токози негова законна собственность, колко-то и собственость на църквѣ-тъ и тя трябва да му ся уварди безъ най малко умаляваніе.“

„Ний знаемъ, истинна, твърдѣ добръ, чи папа-та щѣне да бѣде папа и безъ врѣмenni области; той ѣ билъ папа прѣди да стане свѣтскій Князь и врѣмененъ Господарь. Но, като станѣлъ такъвзи по опрѣдѣленіа-та на божественно-то провидѣніе, той ѣ туй отъ много вѣкове; врѣменна-та власть, коѣ-то му ѣ дадена отъ сѣщо-то провидѣніе, ѣ тѣй тѣсно сврѣзана съ негово-то положеніе, щото въ настоѣнци-тъ обстоятелства не би могли да го лишѣтъ отъ неѣ безъ да растрѣсѣтъ дълбоко папско-то сѣдалище и всички-тъ църквѣ. Негова-та врѣменна власть ѣ поддрѣжка за негово-то всемірно посланничество, ручителство за неговѣ-тъ независимость, покровительство на свободѣ-тъ, прѣдвардываніе на негово-то достоинство.“

Слѣдъ като показвѣтъ, по тѣхно-то си, чи папа-та не може да бѣде подданинъ на никой Господарь, Епископи-тъ продължавѣтъ:

„И за коѣхъ причинѣ би искали да лишавѣтъ святій-тъ Отецъ отъ врѣмениѣ-тъ му власть или да ѣ ограничавѣтъ размѣри-тъ? Каква ѣ побудителна-та причина, ний питами прѣдъ лице-то на всички-тъ вселениѣ, коѣ-то би могла да узакони подобно грабеніе? Папа-та длѣженствува ли да прѣстане да ѣ врѣмененъ господарь, по тѣзи причинѣ, чи имало врѣме, кога-то той не билъ такъвзи, и трѣбува ли да си загуби области-тъ защо-то било врѣме, кога

той ги не владѣлъ? Основаніа-та на най древній-тъ отъ тронове-тъ, права-та заячени отъ най законно прѣемство и владѣніе, трѣбува ли да ся оставѣтъ на наслѣіе-то безъ защитѣ? Какво право би могло іеще да намѣри въ него си іедно ручателство? То щѣше да ся продължава, догдѣ ся поддрѣжѣше отъ сила; но сила-та іе просто іединъ въпросъ отъ обстоіателства и ся измѣнява съ тѣхъ. Или би поискалъ нѣкой да турп срѣщу свято-то сѣдалище завоевателно-то право? Но нѣма завоевателно право кога рѣчь-та ся касаіе до папа-та; Князь, винаги миролюбивъ, той не іе никога правилъ войнѣ.“

„Ако искѣтъ по случай да подчинѣтъ продълженіе-то на врѣменнѣ-тѣ власть на папѣ-тѣ подъ рѣшеніе-то на іеднѣ силѣ недавно изнамѣрена, сирѣчь на всеобщо-то одобреніе, нека бѣде тѣй. Всеобщо-то одобреніе въ най възвишенно-то и въ най вѣрно-то си значеніе, іе рѣшило въпросъ-тъ отъ іединайсятъ вѣкове, и безчислени-тѣ гласове на всичкій-тъ Католическій мѣръ ся подтврѣдавали туй рѣшеніе прѣзъ 11 вѣкове до днешній-тъ день.“

Впрочемъ колко-то и да ся іе писало до сега срѣщу брошю-рѣ-тѣ: „Папа-та и Конгресъ-тъ“ и колко-то да сѣ іе грижило духовенство-то да подбужда хора-та да ся обіавявѣтъ срѣщу неіѣ и да ся подписвѣтъ писма съ желаніе да ся съхрани свѣтска-та власть на папѣ-тѣ, негови-тѣ грижи не сѣ имѣли успѣхъ на врѣдѣ. Тѣй напр. въ срѣдѣ-тѣ на общество-то Св. Стеф. въ Пеща, коіе-то има за цѣль да развива религіозно чувство между народонаселе-ніа-та, не могло да стане съгласіе за да ся подпише іедно писмо къмъ папѣ-тѣ, относительно до цѣлость-тѣ на области-тѣ му. Въ Полшѣ Католици-тѣ ся равно стрекли да подпишѣтъ писма съ ис-тѣ-тѣ цѣль и съ подоно съдрѣжаніе, защо-то сѣ тѣ противни на начало-то на народности-тѣ. А въ Италіѣ брошюра-та ся посрѣш-нѣла съ ентузіазмъ. Ето какъ ся изражава іедна корреспонденція отъ Туринъ за неіѣ: „Ентузіазмъ-тъ, съ кой-то ся прііе брошу-

ра-та: *Папа-та и Конгресъ-тъ* въ Романіи-тъ и въ герцогства-та је неизмѣримъ. Давіа-та на народонаселеніе-то, хортуваха, ся рѣшительно спечели. Очевидно је, чи ако почитѣтъ въ Романіи-тъ псалмъ-тѣ дѣла, ще ги почитѣтъ сѣщо и въ срѣдоточниѣ Италиѣ. Нѣкои умове, пристрастни къмъ логикѣ-тъ, съжалѣваѣтъ много іеѣше, чи авторъ-тъ на брошюрѣ-тъ не билъ послѣдователенъ дору до цѣль-тъ, и чи на мѣсто да ся спира почитательно прѣдъ оградѣ-тъ на Римъ, не проникнѣлъ смѣло въ този градъ, за да провозгласи тамъ сѣщи-тѣ права народни, кои-то припознава той на Романіи-тъ. Освѣтъ туй малко число и освѣтъ, разумѣва ся, многочисленни-тѣ членове на теократическѣ-тъ партіѣ, бѣха всички въобще доволни отъ іеднѣ программѣ, на коѣ-то съществленіе-то има, както ся види, въсторжествованіе-то на народно-то дѣло“.

Освѣтъ това, както ся упомяна по горѣ, не ся писало само и хортувало срѣщу мнѣніе-то, и казано отъ съчинитель-тъ на брошюрѣ-тъ: *Папа-та и Конгресъ-тъ*, но ся писало и въ подтврѣжденіе на нейнѣ-тъ мисль и при това съ начинъ іеѣше по оскорбителенъ за високомѣріе-то папско. Таквази напрымѣръ је книга-та: *Политика-та и христіанско-то право*. Въ прѣвѣ-тъ часть на тѣзи книгѣ съчинитель-тъ Г. Максимо д'Азелгіо, ся старае да докаже, чи „Папи-тѣ сѣ прѣнебрегавали прѣзъ много вѣкове христіанско-то право и чи тѣ сѣ отсега неспособни да го приложѣтъ въ управленіе-то на области-тѣ си и чи по тѣзи причинѣ трѣбува съвсѣмъ да имъ ся отнемѣтъ тѣѣ области, ако не ся желае да ся хврѣли всички Италиѣ въ протестапство или въ безвѣріе“. Ето до какво је довелъ пароди-тъ въ Италиѣ Папа-та, кого-то толкова въсхвалиха и прѣвознесаха пегови-тѣ миссіонери “помежду насъ, като ни увѣщаваха да му припознаемъ власть-та. Въ Италиѣ наистиннѣ има стремленіе и опитваніе да ся приіеме протестапска-та вѣра за освобожденіе отъ тиранство-то и немилосердіе-то на Св. Отець, а нѣкои отъ наши-тѣ балшувѣтъ, за освобожденіе отъ грѣц-

ко-то духовенство, да прѣмнижтъ подѣ духовниж-тъ власть на Римскій-тъ деспотъ .

Въ вторѣ-тъ часть на реченѣ-тъ книгѣ ся раскрива чи „присѣдиненіе-то на романіи-тъ на герцогства-та къмъ Піемонтъ іе іединственно-то добро и възможно рѣшеніе на великій-тъ Римскій въпросъ“.

Били даже и между епископи-тъ, хора кои-то не сѣ увличали да доказвжтъ необходимость-тъ на свѣтскѣ-тъ власть и сѣщо-то съвѣтували и на други-тъ си събратіа. Очевидно чи тѣ сѣ отъ по искренни-тъ и чистосрѣдчи-тъ.

Тѣй напр. Епископъ-тъ на гр. Труа во Франціѣ изражава въ пастирско-то си посланіе мисли доста неизгодни за мірскѣ-тъ власть на папѣ-тъ. Той дума въ него между друго-то: „Сами по себе си ній не сме нищо и нищо не можемъ; наши-тъ оружіа не сѣ земни, както и царство-то на Іисуса Христа, на кого-то ній имаме честь да сме нижайшій служитель. Залѣгнати іединственно да му въздаваме славѣ да му придобиваме души, да възвѣщаваме закони-тъ му, ній сме способни отмалко само за туй що ся отпаса до вѣчно-то спасеніе, и ній охотно припознаваме, чи нѣмаме никаквѣ способность да ся занимаваме съ други интереси. Ній не знаеме добръ този свѣтъ и никакъ не сме ся упражнявали да управяме дѣла-та му, чужди или отъ политикѣ-тъ, на коѣ-то не знаемъ тайни-тъ, и за коѣ-то не сме прітели ни порѣченіе, ни власть. Не ній проваждаме посланници, не на насъ тѣ донасѣтъ депешни-тъ си; ній нѣмаме съкровища, колесници, коніе, корабли и ній не заповѣдаме на войски-тъ. Іединственна-та наша сила іе въ имя-то Божіе. Но Богъ іе всемогущъ“.

Слѣдъ нѣколко други мисли епископъ-тъ Труаскій ся чуди, защо толкова лица отъ духовній-тъ чинъ сѣ упорство да трѣсѣтъ стремленіа-та и желаніа-та на Пія IX въ стремленіа-та и жела-

нія-та на єдинъ извѣстнѣ школъ, и ся изражава нескренно—като чи на присмѣхъ—за папѣ-тѣ тѣй: „Отець-тѣ на христіанскѣ-тѣ фамиліѣ є голѣмъ какво-то свѣтъ-тѣ и не є тѣсенъ, колко-то єдна партія. Той обнима вськи-тѣ си дѣца, кои-то прѣбивавѣтъ въ вѣрѣ-тѣ и не ги проклинава за мѣніѣ свободно-исповѣдуемѣ въ црѣквѣ-тѣ єще отъ прѣвѣ-тѣ вѣкове“.

Като ся захортува явно и, както искаѣтъ да кажѣтъ, отъ правителственихъ стрѣхъ прѣво и прѣво, срѣщу папскѣ-тѣ свѣтскѣ власть, папа-та ся уплашилъ наздраво за владѣніѣ-та си и писалъ до Наполеона писмо въ коє-то му искаѣлъ да дадѣтъ вськи-тѣ Европейски Сили ручателство, какво ще ся упазѣ цѣлость-та на владѣніѣ-та му, и обивязалъ, чи само въ този случай прѣвосвященническо-то му правителство може да прієме участіє въ Конгресъ-тѣ. Императоръ Наполеонъ му отговорилъ тоже съ єдно писмо, и накаръ да не му є хортувалъ въ сѣщій-тѣ разумъ, въ кой-то є написана брошюра-та, по билъ принужденъ да го свѣтѣва Роялині-тѣ да ся пожертвувѣтъ за интереси-тѣ на само-то папско сѣдалище.

Впрочемъ, конгресъ-тѣ стана поради прочутѣ-тѣ брошюрѣ, вещь неопрѣдѣленѣ. Хванѣли веке да ся сѣмѣвѣтъ да ли ще бѣде той или не. Англійска-та Газета Таймъ ся є изразила за него като веки безполезенъ, понеже не ще да може да приведе работи-тѣ на Италіѣ къмъ никакѣвъ край, като не ще да има между Сили-тѣ, кои-то ще участвуѣтъ въ него сѣгласіє, подиръ поѣвленіє-то на често упоминаемѣ-тѣ брошюрѣ. Колко-то за интересуваніє-то на Англіѣ отъ Конгресъ-тѣ, той ся изражава тѣй: „Англія, ся є сѣгласила да присѣтствува на него само по настоятелно-то трѣбованіє на Императора Французскій, кой-то обіавилъ, чи єдинъ Конгресъ є необходимъ за рѣшеніє-то на въпросъ-тѣ Италійскій. Ако Французскій-тѣ Императоръ успѣє да сѣєдини полномощни-тѣ, Англія ще проводи нейни-тѣ си на туй сѣєдпненіє, но ако той не успѣє въ туй дѣло, Англія ще рече: *толкова по добръ*“.

Тогава ще остане споредъ Таимсъ да ся припознае Господарството на сръдоточия Италийа које-то ся образова отъ Романіи-тъ и Герцогства-та, или като независимо царство, или като часть на монархій-тъ Сардинскъ и да ся остави Пана-та и негови-тъ приверженци да тръскайтъ сами църъ за положеніе-то си.

Тѣй толкова желаниій-тъ конгресъ остава комахай на стрѣнь поради измѣненіе-то које-то направи найпаче Французско-то правителство въ политикъ-тъ си, или отъ славия-тъ брошюръ или отъ други причини, както је по вѣројатно, кон-то приведоха на свѣтъ и самъ-тъ брошюръ.

Вслѣдствіе на туй измѣненіе биде и отставка-та на графа Валева-скій, кой-то дрѣжалъ политикъ-тъ за възстановленіе не на надна-ли-тъ Герцогъ въ Италийа.

Сега за сега Франція и Англія ся по веки сближаватъ по между си. Извѣстятъ, чи тѣзи двѣ сили правятъ прѣговори за да заключатъ іединъ новъ трѣговскій трактатъ, за кой-то *Морнингъ Постъ* тѣй ся изражава въ іединъ краткъ членъ:

„ Въ туй врѣмя, когато трѣговски-тъ отношенія между Франціи и Англіи възрастватъ сѣкій день, и като ся іеще зематъ во вниманіе либерални-тъ стремленія на двѣ-тъ правителства, два-та народа ще ся научатъ съ іедно най живо удоволствіе, чи прѣговори ся слѣдватъ сега съ цѣль да ся заключи трѣговскій трактатъ врѣхъ широко-то основаніе на взаимни-тъ изгодъ за двѣ-тъ страни.

Мислятъ даже, чи туй сближеніе между Франціи и Англіи става за да ся улесни рѣшеніе-то на Италийскій-тъ въпросъ, като ся нѣма надѣжда на конгресъ-тъ, кой-то ся прѣдзначава-ше за него, и Таимсъ утврѣждава, чи добро-то съгласіе на тѣзи двѣ сили је достаточно, за да обезмѣлви независимостъ-та на Италийа. Впрочемъ най добро-то прѣдложеніе које-то би направила Англія, спорѣдъ него, за този въпросъ, је туй да ся оттеглѣтъ и Французски-

тъ и Австрійски-тъ войски, тачи да ся оставѣтъ Италиенци-тъ свободни да си нареждѣтъ дѣла-та както имъ ся покаже добръ.

Всички-тъ дѣла относящися до политикѣ-тъ ще станѣтъ по явни, като хванѣтъ да ся обнародувѣтъ разговори-тъ и допитванїя-та въ Англійскій-тъ парламентъ, кой-то веки ся открилѣ.

Винисеетий Дневникъ.

Български-тъ Книжници наченвѣтъ веки третѣ-тъ години на съществуваніе-то си. Колко-то и да брѣзѣтъ да стигнѣтъ съ излѣзваніе-то си врѣмя-то, за да ся издавѣтъ редовно спорѣдъ программѣ-тъ си два пѣти въ сѣкій мѣсяцъ, тѣ не могѣтъ да не испълнѣтъ прїятнїй-тъ за тѣхъ дългъ въ трете-то си започенваніе да поблагодарѣтъ сега всички-тъ онѣзи изъ наши-тъ учени, кон-то сѣ имали родолубіе и снисходителность да ги поддрѣжѣтъ съ трудове-тъ си. Също считѣтъ тѣ за своѣхъ обязанность да ся молѣтъ на тѣзи учени и за напрѣдъ да ги имѣтъ въ благоволеніе-то си и да ги почитѣтъ колко-то ѣе възможно по на често съ статїи полезни и занимателни, за да могѣтъ тѣ да си слѣдувѣтъ непрѣстанно и отъ день на день като ся улучнавѣтъ да намирѣтъ по много спомоществователи и читатели, за ползѣ на всичкій-тъ народъ.

Макаръ и да ся намирѣтъ подъ управленіе-то на єдинѣ съчинитель, тѣ принадлежѣтъ на всичкій-тъ народъ, и честь-та на улучшеніе-то и разширеніе-то имъ ще ся относи не къмъ тогози само, кой-то ся ѣе улучилъ въ извѣстно врѣмя тѣхенъ редакторъ, но ще ся распрѣдѣля на всички-тъ онѣзи, кон-то ще имѣтъ грижѣ да ся трудѣтъ за тѣхъ, въ степеню съразмѣрижъ съ количество-то и качество-то на статїи-тъ имъ. Давно и тѣхно-то западваніе, ако би да стане вопрѣки наши-тъ желанїя, ще ся вмѣни не на єдного,—защо-то єдинѣ не може почти никакъ, кой и да ѣе той

да носи всичкѣй-тъ имъ трудъ,—но на всички-тъ, кои-то сж могли да ги подкрѣпѣватъ по не ги подкрѣпили.

Отъ нашия стрѣж ній, като възпріехми главно-то имъ управленіе, ще употрѣбяваме всичко що не прѣвишава сили-тъ ни, да вървимъ по пъть-тъ, кой-то ни указватъ нужди-тъ на народа и программа-та на Книжници-тъ, и да угодяваме по възможности на читатели-тъ. Но, ако би да ся случи, при това, на нѣкои да не угади пъть-тъ кой-то ще слѣдуваме, таквизи молимъ ако не сж тѣ само вліяни отъ чужди на нашия-тъ народъ хора, да бѣдѣтъ снисходителни и на мѣсто да распространяватъ неблагопріятни за Български-тъ Книжници мнѣнія въ народа, къмъ насъ лично да ся обръщатъ и да ни откриватъ желаніа-та си, за да можемъ да имаме и тѣхъ въ видъ.

Въ Цариградъ

15 Януар. 1860.

Управитель-тъ

Т. Стоѣановъ—Бурмевъ.

the first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the
the fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the
the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the
the ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the

THE HISTORY OF THE
THE HISTORY OF THE

the first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the
the fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the
the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the
the ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the

Досега въ Книжици-тъ сж ся срѣщали много типографически погрѣшки, които сж правили неіасни мисли-тъ и нарушавали связь-тъ имъ. Читатели-тъ сж могли това да забѣлѣжатъ. Отсега като въ друга по добръ нарѣдена типографія тѣ ся печататъ и вниманіе ще ся взема колко-то ю възможно тѣ да ся избѣгнатъ. При всичко това сега за сега сж станѣли доста погрѣшки въ дѣтописъ-тъ и въ политическій-тъ дневникъ, отъ кои-то по главни-тъ счетохми за добро да изложимъ тука, безъ да означаваме тѣзи, кои-то сж станѣли въ други-тъ статіи на настоящій-тъ брой.

Ето ги:

Напечатано:

Намѣсто:

2 стр. редъ 13	кои-то гдѣ-то жив.	кои-то жив.
2 с. р. 28	не малко	не по малко
4 с. р. 25	нечаянно	печатно
5 с. р. 13	Патріархъ-тъ като ся	Патріархъ-тъ ся
5 с. р. 14	да повтарѣтъ	да ѣж повторѣтъ
5 с. р. 18	истекущъ	истекшъ
5 с. р. 27	чюдости	лудости
6 с. р. 5	по негово	то негово
6 с. р. 16	непрѣмѣнно	попрѣмѣнно
7 с. р. 12	интересува	интригува
7 с. р. 13	поче	повече
8 с. р. 6	какви	какво
9 с. р. 11	и най паче непріятель	най паче непріятно
10 с. р. 26	онова	оногова
10 с. р. 28	увѣренъ	увѣренъ
11 с. р. 1	казни	козни
14 с. р. 13	види, въсторжествованіе-то	види, за прѣдмѣтъ въстор.
15 с. р. 8	власть и	власть папскъ и
15 с. р. 22	или	сми
18 с. р. 26	Давно	Равно
18 с. р. 6	Киевскій Дневникъ	_____